

»SLOVENE« velja

po pošti na vso stran Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180—
za pol leta . . . 90—
za četrt leta . . . 45—
za en mesec . . . 15—
Za inozemstvo celotno K 240—

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 30—
za inozemstvo . . . 35—

SLOVENE

Inserati:

Enostopna petstvrta (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)

na enkrat . . . po K 8—
poslana itd. . . po K 9—

Pri večjem naročilu popust.

Najmanjši oglas 50/50 mm K 15.

Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 9. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 325.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne krate.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 20.511, bosn.-herc. 7552.

Programna revščina
dr. Tavčarja.

V petek zvečer je zbral nositelj de-
mokratske liste v Ljubljani okrog svoje
»napredne« zastave pristaše demokratske
stranke v Ljubljani. Po sodbi ne-
pristranskih udeležencev je bil ta volivni
shod v vsakem oziru ponesrečen. Ako
odgovarja poročilo »Slov. Naroda«, da
je bila na shodu zbrana vsa na-
predna Ljubljana, dejstvu, potem
moramo reči, da je Ljubljana obrnila
hrbet JDS in je JDS v Ljubljani — pri-
merno njeni politiki — naravnost kla-
vna.

Klavrni je bil pa tudi programni go-
vor dr. Tavčarja, prava podoba razpa-
dajoče demokratske stranke. Dr. Tav-
čar je nameraval s svojo kandidaturo
zlimati zevajoče razpoke v svoji stranki
in osokoliti svoje strankarje. To se mu
pa ni posrečilo. Dr. Tavčar ni več nek-
danji lev v politični borbi. Za to je že
prestar, pa tudi nima smisla za naloge,
ki jih zahteva svet danes od moderne-
ga, socialnega politika. Višek socialne
modrosti išče še vedno v srednjeveški
Salamanki. Socialni problemi povelje
dobe so mu tuji in nositelj demokratske
liste v Ljubljani je uverjen, da bo
rešil svet socialne revolucije z golim
zanikanjem vseh pozitivnih socialnih
načrtov. V njegovem programnem go-
voru zmanjšamo pozitivnega programa.
To je duševna revščina, da se Bo-
gu usmili! Težko je uganiti, v čem da
bi bila utemeljena »naprednost« demo-
kratskega dr. Tavčarjevega programa,
ako se ne zadovoljimo z nazorom, da že
zgodnji priimek »napreden« zadostuje in
nadomešča vse potrebne atribute kake
napredne stranke.

Dr. Tavčarjev programni govor je
brez programa in se izčrpa v štirih
splošnih frazah in po dve tretjini vse-
bine v prav nečednem napadanju na-
sprotnega kandidata, čigar programa
očitno sploh ne umeva ali pa name-
noma pači, zavija in na tej podlagi dela
napačne zaključke. Dr. Tavčar se ni-
kako ne smatra za demokrata, marveč
misli, da ima posebne privilegije iz fev-
dalne dobe, da z visokega, aristokrat-
skega piedestala obrca in na prostaški
način skuša osmešiti svojega politične-
ga nasprotnika, ker mu duševno ni kos,
sam pa je silovito občutljiv in se sma-
tra za nedotakljivo veličino.

Nositelj demokratske liste v Ljub-
ljani je razvijal sledeč program: 1. Naj-
prej se ne sramujem povedati, da
bom, če me izvolite poslancem, tako-

zvane srednje stanovce zastopal s tisto
vnemo, kakor vse druge volivce. Tudi
delodajalec ali srednji stan imoj svojo
koalijsko pravico. 2. Pri nas ni re-
šena valuta, ker gotovo je, da mi pri
sedanji relaciji ne bomo mogli in ne
hoteli obstati. 3. Jaz želim, da bodi
ustava trden fundament bodoči državi,
da bo državno poslopje, zloženo iz sa-
mih mogočnih in nepremakljivih kva-
drov, katerih nobena peklenska moč ne
bo mogla na kosce raznesti. To je glav-
na točka mojega programa. S tem je
rešeno zame tudi vprašanje avtonomi-
je, ker sem le za tisto avtonomijo, ki ne
bo služila za karte, iz katerih se naj
gradi državna stavba. 4. Železna arma-
da je predpogoj močni državi, stati pa
mora pod kontrolo parlamentarnega
nadzorstva.

To je vse, kar je vedel dr. Tavčar
v svojem programnem govoru povedati!
Take politične naivnosti vendar ne
bi bili pričakovali od nositelja demo-
kratske liste. Srednjim stanovom ni
vedel drugega povedati, kakor da naj
imajo tudi oni — koalijsko pravico.
Kdo pa zabranjuje srednjim stanovom
to pravico?

G. dr. Tavčar bi naj bil povedal, da
je demokratska vlada ob najodločnej-
šem protestu rešila valutno vprašanje,
za kar nas je dr. Tavčarjevo glasilo na-
padalo. Ko je bila stvar izvršena, pa se
je dvignil tudi dr. Tavčar, seveda bo
sam zatrjeval, da ne iz demagoških
ozirov.

Najsijajnejša je pa glavna točka
njegovega programa: Ustava bodi tr-
den fundament državi! G. dr. Tavčar
je jurist, pa očitno ne ve, da je itak
vsaka ustava fundament države. S ta-
ko prazno frazo je dr. Tavčar rešil naj-
važnejše vprašanje! Razumemo! Iz vsa-
ke številke njegovega organa je razvid-
no, da je dr. Tavčar hujši centralist ne-
go sam Pribeževič in tega seveda ne
kaže razkladati danes volivcem.

To, kar je govoril o kontroli parla-
mentarnega nadzorstva nad armado, je
že zdajna v ljudskem programu SLS in
ko je »Slovenec« pred nedavnimi to-
sprico številnih pritožb nanovo poudar-
jal, sta SLS dr. Tavčarjev organ in
»Jutro« raditega denuncirala kot proti-
državno stranko, dolžila jo protisrbske
propagande, da izpodkopa državno
avtoriteto itd.

Je-li dr. Tavčar sedaj »prepisal«
program SLS ali je pa govoril to pred
volivci samo radi lepšega?

Da demokratske stranke ni sram,
s tako duševno revščino stopiti pred
volivce danes, v izraziti dobi socialnih

reform, ne da bi si sama odzvela nami-
šljeni priimek »napredna«. Takega re-
akcionarstva, kakor je razviden iz dr.
Tavčarjevega volivnega programa, ne
dobite pri nobeni stranki v celi državi!
Živeli napredni reakcionarji!

Dr. Ivan Slokar:

Nacionalizacija indu-
strije.

Ob prevratu je bila industrija v Slove-
niji z malimi izjemami v tujih rokah, t. j. v
rokah nemškoavstrijskega kapitala. Enako
premoč na industrijskem polju je imel tuj
kapital tudi na Hrvaškem, v Vojvodini in
v Bosni. Za vsakega je bilo od vsega za-
četka jasno, da je tak položaj za naše na-
rodno gospodarstvo nevzdržljiv in da se
mora industrija v naši državi nacionalizi-
rati. Podjetja, ki predelujejo naše surovi-
ne, v katerih so zaposleni naši delavci,
katerih izdelke konzumira naše ljudstvo,
ne smejo biti v tujih rokah, sicer bi pred-
stavljalo vsako tako podjetje sesalko, ki
črpa kri in mozeg iz telesa našega na-
rodnega gospodarstva. Vpliv tujega kapitala
bi neprenehoma rasel s pomočjo naših
lastnih ljudskih in gospodarskih sredstev,
poznejša osamosvojitev bi bila zmerom
težja.

Dva načina nacionalizacije sta stala v
začetku naše državne samostojnosti v
ospredju diskusije, namreč državni sekve-
ster s prisilno likvidacijo tujih podjetij na
eni in sporazumni odkup teh podjetij na
drugi strani. Prva možnost se je glede av-
strijskih in ogrskih podjetij, ki prihajajo v
naši državi v prvi vrsti v poštev, izjalovila
na mirovni konferenci, tako da nam je
ostala samo druga varijanta za izpeljavo
naših tožadnih načrtov.

Nacionalizacija naše industrije potom
nakupa vsaj pretežne večine vsakega pod-
jetja je do danes rodila precejšnje sadove,
ali vendar imamo še ogromno delo pred
seboj in tudi z dosedanjimi rezultati ne
moremo biti popolnoma zadovoljni. Tuji
posestniki so se večkrat posluževali raz-
nih mahinacij, da bi si ohranili čim več
vpliva in čim večjo kvoto čistega dobička
teh podjetij. Ta namen so dosegli, če se
jim je posrečilo spraviti več tujih podjetij
v nekako zvezo, in sicer na tak način, da
bi to postopanje lahko imenovali verižno
nacionalizacijo.

Tako vrsto nacionalizacije naj ilustrira
en primer: tuj denarni zavod se nacionali-
zira in tuji lastniki ostanejo pri novem na-
cionalnem zavodu udeleženi s 30% osnov-
ne glavnice. Nato pride n. pr. na vrsto na-
cionalizacija tekstilne tovarne; dosednji

tuji lastnik si zopet pridrži n. pr. 30% od
glavnice, ostalih 70% pa prevzame rav-
nokat omenjeni »nacionalni« denarni za-
vod, tako da je pri tej tovarni udeležen tuj
kapital faktično s 31% od glavnice, če-
tudi nima odločilnega vpliva pri upravi. Za
slučaj, da se ima nacionalizirati še predil-
nica iste tuje interesne skupnosti in da si
pridrži dosednji lastnik 35% od glavnice,
dočim prevzame ostalih 65% omenjena že
nacionalizirana tekstilna tovarna, pri ka-
teri je 51% tujega kapitala, ostane pri
predilnici tuj kapital stvarno z nad 68%
udeležem, t. j. 68% dobička gre v tuje
roke. Na ta način se lahko nacionalizira
an infinitum z vedno večjo udeležbo tuje-
ga kapitala. Vsako tako »nacionalno« pod-
jetje bi bilo sicer navidezno večinoma v
naših rokah, ali vendar bi dobiček tekkel v
tuje žepe in nadaljni razvoj naše industrije
z ustanovitvijo novih podjetij bi bil skoraj
nemogoč brez javne ali pa prikrite ude-
ležbe tujega kapitala. Svojega cilja, da se
popolnoma osamosvojimo in da porabimo
iz industrijske podjetnosti izvirajoči pri-
rastek domačega kapitala za pospeševanje
lastnega narodnega gospodarstva, na ta
način ne moremo nikoli doseči. Če še vpo-
števamo, da je kontrola lastnine pri del-
niških družbah z delnicami, glasečimi se
na prinosca, popolnoma nemogoča in da je
torej tudi pod krinko kakega domačega
imena lahko večkrat skrit tuj denar, mo-
ramo popolnoma obupati nad zaželjenim
uspehom.

Naša narodna zahteva mora biti, da
se nobeden zavod in nobeno podjetje, ki je
samo z udeležbo ali brez udeležbe prej-
šnjega inozemnega lastnika nacionalizira-
no, ne sme udeležiti nacionalizacije kake-
ga drugega podjetja v katerikoli obliki.
Taka prepoved bi nas kolikortoliko obva-
rovala najhujših slučajev »verizniške na-
cionalizacije«.

Poleg te nevarnosti izigravanja držav-
nih in narodnih teženj v notranjosti naše
države moramo obrniti svojo pozornost
drugi struji, ki je mogoče še bolj nevarna,
ki se pa poslužuje popolnoma drugačnih
sredstev. V zadnjem času opazamo nam-
reč, da se avstrijska industrijska podjetja
spreminjajo v tuje družbe in prenašajo se-
dež svoje centrale v Dunaju v Francijo ali
pa v Švico. Če si ogledamo te družbe, vi-
dimo, da gre skoro brez izjeme za pod-
jetja, ki imajo samo sedež centrale v Av-
striji, svoje obrate pa v državah, ki so na-
stale na ruševinah bivše avstro-ogrske
monarhije. Prva taka sprememba je bila
preustroj tvrdke David Fanto v veliki pe-
trolejski trust s sedežem v Zenevi z delni-
ško glavnico od 20 milijonov švicarskih
frankov. Ta družba ima velike petrolejske
vrelce na severni strani Karpatov v Polj-

LISTEK.

Šepasta Stina.

Svedska vaska povest. Spisal Avgust Bon-
deson, prevel F. P. Hraš.

(Konec.)

Ko je prišla tedaj Stina domov v svojo
kočo, je bila kakor izpremenjena. Ni se
hotela brigati za nič. Obleka ji je narav-
nost padla s telesa, ni se niti preobla-
čila. Komaj, da je tupatam kaj zavžila in
nikdar si ni pripravila nobene jedi. Da se
je niso usmili dobri ljudje in ji prinašali
jesti, bi bila lakote umrla. Žalostno in
mrzlo je bilo v hiši. Pometala ni in če je
zakurila, se ni brigala za ogenj, komaj da
je vrgla v ogenj ogorela polena, ki so pa-
dala na tla. Kokoši so v drvarnici krepnile
lakote in zmrazile in mačka se je vlačila
okrog kot kosmat okostnjak. Z nikomur ni
hotela govoriti, komaj da je odgovorila, če
jo je kdo kaj vprašal. Samo vzdihovala je,
in si želela smrti. Ponoči so slišali ljudje,
ki so hodili mimo, kako je venomer klica-
la in vabila svojo Lizabeto. Da ni bilo vse
v redu pri njej, je videl vsak, in bilo je ved-
no hujše in hujše. In slednjič so se vaščani
zabili, da si ne bi vzela življenja ali zapalila
hiše.

Poskusili so pregovoriti Kristoferja,

naj jo vzame k sebi. Saj to vendar ni bila
taka reč, saj je bil edini brat in je bil dobil
posestvo in vse. Toda Kristofer tega ni ho-
tel. Da ima dovolj opravka s svojimi ljud-
mi, je dejal, da noče imeti v hiši še norega
človeka, da naj pač občina skrbi zanjo.

Tako je prišlo do licitacije pri šepasti
Stini. In konjederec Nils je bil edini, ki jo
je mislil vzeti. Sto tolarjev naj bi bil dobil
letno za njeno preskrbo.

To je bil prizor, ko je prišel konjede-
rec s konjem in vozom po Stino.

»Pojdi sedaj z menoj,« je rekel Nils.

Tedaj ga je Stina šele debelo pogle-
dala.

»A tako, kožo hočeš odreti z mene,«
je rekla potem. »Samo zakolji me prej! Ra-
da umrjem. Udaril Koljil!« je kričala in si
strgala srajco na dvoje, da so se pokazale
gole grudi.

»Ne, tega se mi res ne ljubi, odreti ti
kožo ali te zaklati,« je rekel konjederec.

»Toda sedaj pojdi z menoj domov.

»Kaj, s teboj naj grem?« je kričala in
mu kazala pesti. »Ne, ne, ti, od tu ne grem,
da veš! Koča je moja in na tem mestu no-
čem umreti, ravno tu, kajti tu je stala Li-
zabetina zibel. Nikdar ne grem od tu!« je
kričala kar je mogla.

»Nikar ne vpilj Moraš!« je dejal konje-
derec Nils in jo hotel prijeti.

Tedaj bi bile morale videti šepasto
Stino. Kot divja mačka je planila nanj in

se zagrebla z nohti v njegov obraz, da se
je pocedila kri. Nato se je vrgla na tla in
vpila:

»Tu hočem umreti! Tu hočem umreti!
Lizabeta, pomagaj mi!«

Tedaj je vzel Nils nekega fanta na po-
moč in zvezala sta Stino in jo posadila na
voz in konjederec se je odpeljal z njo. To-
da celo pot je kričala po Lizabeti in klela
in bila čisto vsa iz sebe. In ko so prišli do-
mov, jo je moral konjederec privezati z že-
lezno verigo na posteljo.

Tedaj je bilo z njenim razumom čisto
pri koncu. Hotela ni niti jesti niti piti. Sa-
mo vpila je in rovela in klicala svojo Liza-
beto in trkala verigo, da je rožljalo.

Kakor hitro je bila Stina s poti, so
njeno kočo prodali in izpraznili, tako da je
vsega ostalo le še golo sivo zidovje. Toda
mačka se je vlačila po zemlji okoli in se
skrivala sestrada in bedna, kakor je bi-
la, v mrzlem petinem kotu.

Pri konjederecih so morali noč in dan
stražiti Stino. Tedaj pa je ponoči nekoč ko-
njederčeva žena Ivana Peternila pri stra-
ži zaspala. In ko se je zjutraj zbudila, ni bi-
lo šepaste Stine več v postelji. Izpulila je
bila iz postelje železni vijak in ušla z veri-
go na nogah.

Ivana Peternila je takoj poklicala ko-
njederca. In tedaj je nastal hrušč, kajti pre-
vzela sta pač dolžnost, da bosta stražila
noro Stino in sta bila dobro plačana za to,

Konjederec Nils je rezal kot pes na verigi,
se oblačil in vlekli pri tem žensko za la-
se. Potem sta odšla.

Da, tu so bile sledi v visokem snegu
in sled je vodila do Kreplinga. Šla sta za
no in prišla slednjič do mesta, kjer je stala
nekoč Stina koča. Na zasneženem ognji-
šču je ležala šepasta Stina, trda in mrzla.
Tesno pri njej je ležala mačka in predla.

Ivana Peternila je pokimala z glavo.

»Moj Bog, žalostno, žalostno!«

Konjederec je pa zagrabil mačko za
zadnje noge, vdaril ji njo ob ognjiščni rob,
da je zahrustalo, in vrgel nato mrcino daleč
v sneg.

»Sedaj tudi ti nimaš za nikogar več
živeti,« je menil konjederec Nils.

Stemnilo se je bilo v sobi, ko je teta
Nila pripovedovala življensko povest šep-
paste Stine. Nato je stopila h kaminu in
prižgala brinjevo dračje, da je zaplapolal
ogenj.

Obe deklici, ki sta se bili stisnili i a
klopi tesno druga k drugi in se bili prijeti
za roke, sta sedeli še vedno tiho.

Slednjič je rekla Tilda: »Uboga, ubo-
ga Stina!«

»Ne, ni uboga,« je rekla teta Nila sve-
čano. »Sedaj je srečna. Kajti kakor gotovo
je Bog, ki je pravičen in vidi v dno srca,
tako gotovo sedi sedaj šepasta Stina v ne-
besih poleg svoje male Lizabete.«

ski in južno od Karpatov v Čehoslovaški, velikansko rafinerijo v Pardubicah in ogromno prodajno organizacijo. Vsi ti obrati so se do sedaj vodili z Dunaja, od sedaj naprej se vodijo iz Zeneve.

Veliko število tovarn za izdelovanje pohištva iz upognjenega lesa je bilo do sedaj združeno v dveh delniških družbah, ki nosita obe ime »Mundus«, ena s sedežem na Dunaju, druga v Budimpešti. Ti družbi sta se izpremenili v dva švicarska trusta s sedežem v Curihu. Večina obratov teh družb se nahaja v Čehoslovaški, potrebni les pa nabavljajo iz Hrvaške in Bukovine.

Takih slučajev je še več in niso omejeni na produktivna podjetja, ampak obsegajo tudi čisto trgovska.

Vse te izpremembe služijo istemu namenu, in sicer, da bi ohranile vpliv avstrijskega kapitala v novih nacionalnih državah. Avstrijski industrijski krogi sami priznavajo, da jim gre pri teh transakcijah le za to, da onemogočijo »zatiranje« avstrijske industrije v nasledstvenih državah in da preprečijo njeno nacionalizacijo. »Neue Freie Presse« (št. 20.152 od 3. oktobra t. l.) piše v tem pogledu dobesedno: »Tovarne v nacionalnih državah trpijo že v sedanjem prehodnem času vsled sovražstva proti Dunaju kot prejšnjemu finančnemu središču in jih ne smatrajo za nacionalna, ampak za prikrita avstrijska podjetja. Ta sovražnost bo prenehala, če ne bo sedež Dunaj, ampak Curih, podjetje ne več avstrijsko, ampak švicarsko. Za tovarne v različnih državah se bodo sicer ustanovile

posebne delniške družbe, a delnice ostanejo združene v listnici trusta, ki ima svoj sedež v Curihu ali v Zenevi in ki od tam enotno vodi raztresene obrate. Dosedanji delničarji dobijo delnice nove švicarske družbe, a nove delnice teh podjetij v nacionalnih državah ne pridejo na trg, ampak ostanejo v listnici centralne družbe. Dividende iz podjetij se stekajo v blagajno švicarskega zavoda, ki izplača delničarjem po odbitku stroškov in davkov letne dohodke. Najvažnejše pa je in ostane, da se ohrani enotnost, ki je bila resno ogrožena, dokler je bil sedež družbe na Dunaju, ki jo bo pa težko kdo poizkušal razdreti, če bo podjetje postalo mednarodno, imelo svoj sedež v Švici in stalo pod varstvom švicarskih zakonov. Na koncu svojih izvajanj ugotavlja člankar, da pomeni tako postopanje važen napredek na potu ohranitve avstrijske industrije v nasledstvenih državah ter zavrzuje dobesedno: »Avstrijska industrija se je umela v najtežjih časih, ki jih sedaj doživlja, držati na površju ter si zavarovati takoj pogoje bodočega razvoja. Ustanovitev teh trustov v Švici je korak v tej smeri.«

Vsi gospodarski krogi naše kraljevine zasledujejo pozorno te mahinacije avstrijskega kapitala, ki so naperjene proti naši gospodarski samostojnosti. Ni mi znano, ali je naša vlada že kaj ukrenila, da bi preprečila te škodljive nakane; sredstev ima vlada dovolj na razpolago, samo da jih pravočasno, odločno in pravilno uporabi. Caveant consules!

V boj za ljudsko ustavo!

Poziv dr. Tavčarju, glasniku politične poštenosti!

Veselo spoštovani gospod župan! Na volivnem shodu v »Unionu« se Vam je zdelo primerno izreči te težke besede: »Ne plašim se javno povedati, da je imelo tisto zloglasno odvzete premoženja, s katerim je skušal dr. Gosar urediti stanovanjsko vprašanje v Ljubljani, edini namen, gospodarsko uničiti kolikor največ ljudi naše stranke ter sklatiti kolikor največ naprednih volivcev iz Ljubljane! Ta akcija dr. Gosarjeva je imela zgolj le politične agitacijske namene, zadevala pa ni niti enega klerikalca. Zato sem bil proti nji in bom proti vsakemu, ki bo gospodarska vprašanja izkoriščal v sebične strankarske namene.«

Dovoljujemo si, Vam priključiti v spomin, da ste za časa stanovanjske akcije že enkrat dvignili zoper dr. Gosarja očitek, da strankarsko izkorišča stanovanjsko akcijo. Dovoljujemo si Vas nadalje spomniti, da je Vas, gospod župan, takrat dr. Gosar s svojim polnim imenom pred celo slovensko javnostjo pozval, da mu dokažete le en slučaj strankarske zlorabe, in izjavil, da poda, ako se Vam to posreči, svojo ostavko in opusti vso stanovanjsko akcijo. Na ta jasni in določni poziv ste Vi molčali, dasi bi bili z enim samim dokazom pristranosti rešili mahoma vse ljubljanske kapitaliste neprijetnosti stanovanjske naradbe. Ker tega niste storili, smo mislili, kako mi kakor tudi pristaši JDS, da niste v stanu oporekati popolni objektivnosti in nepristranosti dr. Gosarjevega postopanja ter da svojega očitka le radi tega ne preključite, ker nimate, častiti gospod župan, dovolj moralne moči v sebi, popraviti in poravnati storjeno krivico.

Navzlic vsemu temu ste na volivnem shodu v »Unionu« že enkrat izjavili, da se ne plašite »javno povedati«, da je dr. Gosar izkoriščal stanovanjsko akcijo »v sebične strankarske namene«. Mi smo mnem: Ako se ne plašite javno trditi, da je bil dr. Gosar krivičen, da je bil strankarski izkoriščevalec svoje javne funkcije, potem pričakujemo od Vas, ki menda vendar držite nekaj na svojo politično poštenost, da se tudi ne plašite svoje trditve, katerimi se kali ime dr. Gosarja, dokazati. Brez pooblastila dr. Gosarja javno izjavljamo, da bode ta, ako mu dokažete le en slučaj strankarske zlorabe stanovanjske akcije, svojo kandidaturo odložil. Če se zavedate, da ste govorili resnico, — mislimo, da politik v Vaši starosti mora govoriti vedno le resnico —, potem nastopite dokaz in najnevarnejši nasprotnik Vaše stranke ter Vaše kandidature izginje iz volivnega boja. Vabimo Vas, da v interesu Vaše stranke to napravite ter prizadenete tako S. L. S. najtežji moralni in politični udarec, ki si ga moremo misliti. Ako bode te pa zopet z dokazi molčali, izjavljamo, da ne bomo več taktčno prezrli Vašega molka, temveč ugotovili, da se poslužujete v volivnem boju proti svojem nasprotniku neresnice in patolcevjanja, kar bi bilo spricho Vaše starosti in Vašega ugleda zelo žalostno. Sklepamo v trdnem prepričanju, da boste skušali odvrniti od sebe očitek neresnice in izvojevati svoji stranki moralno zmago.

Mariborski demokrati proti dr. Tavčarju.

Na demokratskem shodu v Mariboru dne 7. t. m. je bila sprejeta sledeča resolu-

cija: »Obsojamo najnovejšo klerikalno gonjo proti armadi kot prikrit boj proti državnemu edinstvu.« Ta resolucija se očitno nanaša na sobotni govor dr. Tavčarja, ki je dejal: »Armada ne bo smela biti monopol za eno samo pleme, tako da bodo po sprejetju ustave morale v hipu odpasti tiste sramotne, kulturne in vsaki ljubozni do skupne domovine naravnost v obraz bijoče razmere, kakor jih doživljamo dandanes.« Sicer pa mislimo, da so mariborski demokrati napačno poučeni, ako štejejo dr. Tavčarja med klerikalce; od sobote na nedeljo se ni prelevil v klerikalca.

Preloka.

V nedeljo 31. oktobra smo imeli dobro obiskani shod. Govorila sta Stanonik in Nemanič. Vsi bomo volili samo S. L. S.!

Velike Poljane.

Naš neutrudljivi in splošno priljubljeni bivši poslanec g. Škulj je imel v nedeljo tukaj lepo uspehi shod. Skoro dve uri so ga ljudje z vidnim zanimanjem poslušali in splošno odobraval program S. L. S. ter mu izražali hvalo za njegovo neumorno delo v prid ljudstva. On mora biti naš poslanec in tudi bo!

Velika blamaža dr. Žerjave v Višnji gori.

V nedeljo dne 7. novembra je v Višnji gori po prvi masi sklicala JDS s plakati in oklicem pred cerkvijo volivni shod pri Škrabarju. Čez 100 mož je prišlo na shod, samih zavednih pristašev S. L. S. Župan Erjavec iz Drage se predstavi kot zaupnik ljudstva dr. Žerjave in zahteva, da se voli predsednik. Garantiral je dr. Žerjavu prostost govora, ali on se ni vdal v to. Vsled tega so se vsi močje demonstrativno odpravili ter je ostal dr. Žerjav sam s štirimi uradniki in štirimi meščani. Čakal je revež celo uro, ali žal, volivcev ni bilo. Pač pa je množica zunižala burno demonstrirala proti nekdanjemu deželnemu predsedniku.

»Inozemsko« časopisje o volitvah v Jugoslaviji.

Demokratsko časopisje v Ljubljani priobčuje članke iz inozemskega časopisja, ki se bavijo z bodočimi volitvami v konstituantu. Tako je obelodanil »S. L. S. Narod« in »Jutro« članek iz »Neue Züricher Zeitung«, v katerem se pobijajo vse stranke naše države razen demokratske, katera je edina za »edinstveno Jugoslavijo« ter je skozi in skozi »državotvorna«. O naši stranki pišejo: »Klerikalne skupine so dobile v Sloveniji udarec vsled neugodnega izida koroskega plebiscita, kar bo imelo brezdvomno neugodne posledice pri volivnih rezultatih.« Te misli se nam zelo zelo znane, ker smo jih brali skoro dobesedno v »Jutru« in »Slov. Narodu«. Ta čudovita sorodnost med švicarskim in ljubljanskim časopisjem izvira iz tega, ker so bili ti članki spisani v Ljubljani in poslani v inozemstvo. Saj je dr. Kramer na shodu v »Unionu« v svoji neprevidnosti sam rekel, da se vrača iz inozemstva. Če povemo še, da je dr. Kramer glavni urednik »Jutra«, smo povedali vse. Ti gospodje demokrati ne znajo niti ene stvari dobro in spretno izpeljati. Vse, prav vse se jim ponegreči.

»Tudi demagoštvo mora biti dobro premišljeno.«

Sobotno »Jutro«, glasilo J. D. S., piše: »Klerikalni davčni politik dr. Gosar hoče obdavi samo veleposestnika, t. j. onega, ki gleda brezdelno v solnce in se redi od zemljiške rente. Klerikalna gospodarska politika hoče obdržati stan veleposestnikov, da bo še nadalje odiral malega kmeta in kmetijskega delavca. — Tudi demagoštvo mora biti bistro in dobro premišljeno, gospodje kandidati.«

To glasilo JDS očita tedaj naši stranki, da hoče podpirati in ščititi s svojim programom veleposestnike.

JDS. in davki.

Demokrati so po svoji stari navadi šarili v javnosti s svojo finančno politiko in se hvalili na račun Jugoslovanskega kluba. Ko smo pa z dejstvi dokazali, da se demokratije lišpa s pavovim perjem, so umolkli. Včerajšnji »Slov. Narod« je pa v svoji finesi mesto stvarnih podatkov o davčni politiki Jugoslovanskega kluba najprej opsoval »perfidno naturo klerikalne stranke« in potem argumentira tako-le: »V Beogradu podpiše dr. Korošec sklep ministrskega sveta glede proračuna in pobiranja davkov, po Sloveniji pa njegovi priganjaci a la pane Vesenjaki jurišajo proti davkom.« Tozadevno impertinentno notico konča z denunciacijo: »Če pa citate sedaj glasilo klerikalnih političnih glumačev, vidite, da so povsem pozabili Kristusov nauk: Dajte državi, kar je državnega!« Glumaštvo prepuščamo demokratom, člani Jugoslovanskega kluba pa zastopajo na shodih isto stališče kakor v finančnem odboru, kjer je posl. Vesenjaki pokrenil odločno borbo proti davčni politiki demokrate Koste Stojanovića. »Slov. Narod« pa naj nam dokaže, da je posl. Vesenjaki le enkrat v svojem življenju govoril proti davkom kot takim. Razume se, da dr. Korošec podpisuje sklepe ministrskega sveta glede proračuna in pobiranja davkov, toda »Slov. Narod« zamolčuje, da dr. Korošec ni podpisal takega proračuna in ni pristal na pobiranje takih davkov, kakor je hotel demokrat Stojanović. Sam je izvojeval potrebne olajšave in izpremembe v ministrskem svetu in je malone radi tega prišlo do krize; dr. Kukovec je pa molčal in ga niti z mezincem ni podpiral. Dr. Korošec je dosegel, da je Stojanović po budem odporu nekatere spremembe finančnega odbora; Tako n. pr. da bodo davek na vino plačevali samo konsumenti, ne pa tudi producenti, kakor je zahteval Stojanović. Trošarina na mošt od sedaj se pa popolnoma odpravi. Žganjekuha bo prosta do 6 izlivov v malih in do 6 izlivov v velikih kotlih. Zemljiški davek se zniža povsod od nameravane štirikratnega iznosa na trikratni iznos. Eksistenčni minimum se zviša na letnih 4800 K. Od električnih žarnic izpod 10 sveč se ne plača ničesar. Od olja se trošarina ne bo plačevala ter se ukine tudi davek na kvas. Zakon o davku na povišanje vrednosti, ki obstoja samo v Sloveniji, se odpravi. Končno izjavljamo, da je »Jutro« poročilo, da je dr. Korošec v ministrskem svetu desavuiral posl. Vesenjaka radi njegove izjave o dr. Kukovčevem molku, izmišljeno. Zdal pa naj trezna javnost sodi, kdo uganja demagošijo in kdo dela stvarno in dobro za ljudstvo!

JDS. in begunci.

Uboge begunce res samo izrabljajo. Dična Jugoslovanska Demokratska Stranka je postavila dr. Gregorina kot kandidata na tako mesto, da gotovo ne bi bil izvoljen, Narodnosocialna stranka pa je dala dr. Rybača na prvo mesto, kjer bi bil izvoljen, ker bi bil pritegnil nase veliko glasov, ki bi šli v škodo demokratske stranke. To seveda tej stranki ni bilo všeč in je začela dr. Rybača napadati. Posledica

Sobotni »Slovenski Narod«, glasilo J. D. S., priobčuje govor dr. Tavčarja in piše: »Če torej gospod dr. Gosar vpije po socializaciji produkcije, potem predvsem zahteva, da naj se našemu kmetu brez vsake odškodnine vzame zemlja, katero je obdeloval v potu svojega obraza od pamtveka.«

To glasilo pa očita naši stranki, da hoče uničiti ne samo veleposestnike, temveč celo srednje in male kmete s svojo socializacijo zemlje, o kateri ni pri nas nihče, nikdar in nikjer govoril in miglja le v glavah demokratskih demagogov.

tega je bila, da je dr. Rybač od kandidature odstopil in se mu je iz solidarnosti pridružil dr. Gregorin. Saj bi bilo res nekaj malo častnega, če bi se bila ob pogajanjih z Italijo med Slovenci vnela strankarska gonja zoper voditelja naših primorskih bratov. Kajpada je vsled tega N. S. S. najbolj prizadeta, ker je izgubila najbolj privlačnega svojega kandidata. Zato njeno glasilo »Nova Pravda« zdaj ljuto napada »demokratsko« stranko s sledečimi izjavami: »Strah jih je pred volitvami, zato se poslužujejo najpodlejših sredstev, da bi se obdržali na površju. JDS, ki je pri valutni reformi, izmenjavi krone za dinar v razmerju 4:1 na korist kapitalistov oropala revno ljudstvo tri četrtine premoženja; JDS, ki je s svojo izvozniko politiko zakrivila, da v žita bogati Jugoslaviji delavskim slojem ni mogoče kupiti kruha; JDS, ki je delala ves čas svojega vladanja politiko veleindustrijalcev, veleposestnikov in bankirjev, ta JDS ima danes pogum stopati pred ljudstvo, se mu lagati ter na zvijačen način pridobivati glasove za svoje advokatske kandidate.« — So pač vsi enega mnenja o »Jugoslovanski Demokratski Stranki«!

Beg iz SKS.

»Slov. Gospodar« je objavil sledečo izjavo:

Podpisani Jože Vernik, posestnik v Jarenini izjavljam, da izstopim iz »Samostojne kmetijske stranke«, ker sem spoznal, da Samostojna nas kmete samo za nos vodi. Studi se mi, ogabna gonja gospodov okoli Samostojne, ki jo uganjajo proti krščanski kmetijski stranki (Kmetijski zvezi) in njenim voditeljem. V naših krajih smo sedaj prav jasno spoznali, da je Samostojna največja nasprotnica kmetijskega stanu, ker le širi sovražstvo in neslogo med kmeti in ljudstvo. Samostojna napada in se bori samo proti krščanski stranki, sramoti katoliške moze, zato jo lahko imenujemo — liberalno stranko. Pri nas v Jarenini je odstopil od »Samostojne« predsednik njenega krajevnega odbora g. Šumenjak, njemu sledim jaz in še več drugih. V taki družbi kot so samostojneži, ne maram več biti. Odslej bomo zopet zvesti pristaši Kmetijske zveze. Jarenina, 2. novembra 1920. Jožef Vernik, posestnik.

»Samostojna«.

Glede samostojne kmetijske stranke je izjavil dr. Kukovec 7. t. m. na mariborskem demokratskem shodu, da sicer odobrava nastop samostojne kmetijske stranke, da pa se boji, da v tem nastopu leži preveč zaupanja v samostojnost. Poziva na skupen nastop v boju proti skupnemu sovražniku. — Zopet nov dokaz, da so demokratje pokrenili samostojno in da je samostojna samo liberalni privesek.

Mesto dr. Rybača.

Mesto dr. Rybača, ki je radi gonje JDS. zoper njegovo osebo moral odstopiti, je NSS. postavila kot nosilca svoje štajerske liste koroskega begunca dr. Ravnikarja.

Dr. Ivan Shvegel.

Izseljeniški komisar at v Ameriki.

Izselniško vprašanje se mora urediti. To zahteva interes države in izseljencev, oziroma iz Amerike vračajočih se rojakov v domovino. Ustanovitev izseljeniškega komisarijata v Ameriki ne bi samo našo državo finančno okrepila in nudila izseljencem varstvo, ampak bi od države tudi ne zahtevala novih izdatkov, ker bi se komisarijat vzdrževal iz lastnih sredstev.

V zvezi s propagando, ki tiče odpravljanja denarjev v domovino, bi se mogla uvesti še dalekosežnejša akcija. Naši ljudje so tekom vojne veliko zaslužili, posamezni delavci po 5 do 10 dolarjev dnevno, ne da bi bili imeli priliko, da bi denarje poslali v domovino. Kupovali so zato Liberty Bonds in Victory Bonds, ki notirajo danes al pari 400.000 ljudi po 1000 dolarjev na osebo znaša 400 milijonov dolarjev,

Toda, če bi bil znesek tudi znatno manjši (pravijo, da so naši ljudje v tem že mnogo prodali), bi bilo v interesu države, da se potom spretno organizacije te ameriške vrednote zamenjajo v jugoslovansko posojilo in iz skupnička ustvari naši vladi dolarska imovina.

Končno bi k vprašanju stroškov uradniškega aparata, priseljeniškega doma, reklame, pripomnil, da bi se pri pametni uredbi službe ta kmalu sama izplačala in bi se dosegel celo preostanek. Če vzamemo, da bi se na leto priselilo in vrnilo 30.000 oseb, bi znašali dohodki priseljeniškega doma 30 tisoč dolarjev. Posredovanje za vidiranje potnih listov bi tudi lahko prineslo 30.000 dolarjev, kar bi bil le mal znesek v primeru s sedanjim izkoriščanjem. Pravno varstvo bi donosalo, ako računamo namesto 50 ali 100 odstotkov, ki posameznega stane, samo 10 odstotkov, pri skupni vsoti 5 milijonov kmalu 500.000 dolarjev. Koliko bi nesle pošiljatelj domov pri 10, 20 ali 30

milijonih dolarjev na leto, če računamo nismo dotedaj velikega dobička inozemstva, le prav malo provizijo, lahko vsak sam izračuna.

Ne glede na to trgovsko stran pa predstavljajo mnogi stotisoči naših severoameriških izseljencev tako velik političen, gospodarski in moralni faktor v severoameriški Uniji, ki je za našo državo tako važna, da se nujnost in važnost ustanovitve kar najožjih odnošajev z njimi ne more dovolj glasno priporočiti.

Nove nasilnosti koroških nemčurjev.

Iz popolnoma zanesljivega vira, od človeka, ki je pravkar prišel s Koroškega in ki je tam doma, smo dobili novih podatkov o dejanjih podivjane nemčurske druhali, ki pričajo, kako varstvo uživajo na Koroškem oni Slovenci, ki so bili zvesti Jugoslaviji.

Kmeta, posestnika Janeza Toplikerja iz Hodiš sta napadla dva nemčurska sosed pri belem dnevu na polju in ga do vavega pretepla. Raztrgala sta mu obleko, tako da je hlače prinesel strgane v rokah na svoj dom. To se je zgodilo dne 26. oktobra.

Drugi slučaj je bil ta: Dragotin Kričej se je mudil dne 25. oktobra v Celovcu. Pred glavno pošto je bil napaden od druhali, ki je štela nad 30 ljudi. Eden izmed njih je najprvo skočil k njemu in zakričal: »Ta je tisti, ki me je napadel v Hodišah!« in ga je udaril s palico po glavi. To je bila laž in samo pretveza, da so ga lahko napadli. Res so planili nato vsi po njem in ga bili. Po trgu so prihajali orožniki, ko so pa videli prizor, so se obrnili v drugo stran. Kričej je stopil k nekemu častniku od Volkswhehrovcov in mu je povedal, da je bil napaden. Eden izmed druhali pa je zaklical: »Čuš je! Častnik pa na to: »Ali je Čuš? Le pretepite ga. Jaz ne morem pomagati!« Iz tega je razvidno, kako bo Avstrija ščitila naše Slovence na Koroškem.

Dva mladeniča iz Škofič pa sta bila napadena blizu Vetrinja in sicer iz zasede ter krvavo pretepena. Bila sta težko ranjena. Eden izmed njih je imel take otekline na obrazu, da ni mogel ust odpreti.

Sploh govorijo nemškutarji, da mora biti vsak tepen, ki je glasoval za Jugoslavijo.

V Žvabeku je zvalil k sebi nemškutar Klemen svojega bivšega hlapca Jurija Jana. Po kratkem prerekanju je planil nanj nemškutar Karel Štefci, ga vrgel na tla, Klemen pa mu je skočil na prsi in ga obdeloval. Napadeni ima rane na glavi in hude bolečine v prsih, bljuva in trese ga mrzlica.

Vprašamo, kaj je ukrenila plebiscitna komisija v varstvo naših ljudi na Koroškem? Je-li dala že enega od nemških in nemškutarskih zločincev aretirati in kaznovati? Zakaj ni nemško-avstrijska vlada dejansko še ničesar ukrenila v varstvo Slovencev razen lepih Rennerjevih besed, namenjenih za zunanji svet?

D'Annunzio napadel naše čete.

LDU Dunaj, 8. nov. »Mittagszeitung« poroča iz Lugana: Čim bi se danes imela pričeti pogajanja med Italijo in Jugoslavijo, je d'Annunzio pričel s sovražnostmi proti Jugoslaviji. Dal je po svojih četah zasesti skalnato obrežje, ki tvori vhod v bakarsko pristanišče. Jugoslovensko vojaštvo je streljalo na d'Annunzиеve čete, nakar so d'Annunzиеve čete prešle k napadu in ujele nekoliko vojakov.

Tržaški fašisti proti češkemu kapetanom.

LDU Trst, 7. nov. Od tržaške češke strani poročajo listu »Lavoratore«: Kapetan Holub, poveljnik češkega parnika »Legie«, ki so ga pred par dnevi tukaj tako slavili, je bil za vojne linijsko-ladijski poročnik avstro-ogrsko mornarice in poveljnik avstro-ogrsko podvodnika, ki je med Otrantom in Malto potopil več trgovskih ladij. Njegovo ime se nahaja na listi onih častnikov, ki jih zahteva ententa od Avstrije, naj jih izroči. Avstrija ni mogla izročiti kapetana Holuba ententi, ker je bil na krovu češkoslovskega parnika »Legie«. Sedaj zahtevajo tržaški fašisti — morda zato, da se v Trstu dvigne trgovina in pomorstvo —, naj češkoslovska družba odpusti kapetana Holuba. Konzul Šeba se je odločno upr tej zahtevi in je zapretil, da odstopi, da bo z osebjem konzulata zapustil Trst in drugod poiskal večjega gostoljubja. — Sedaj pa nekaj smešnega. G. Holub, bivši poveljnik avstro-ogrsko podvodnika, je imenovan za ravnatelja češkoslovske broderske družbe, in na njegovo mesto je prišel kapetan Vosaček, ki je poveljeval avstrijske letala, ko so me-

tala bombe na Benetke. Sedaj ta gospod poveljuje parnik »Legie«, in fašisti so zopet zahtevali, naj se odstrani ta kapetan. Toda češkoslovska poslaništvo v Rimu je odgovorilo, da kapetan Vosaček ostane na svojem mestu, ali pa da si češkoslovska trgovina poišče novih poti. — Tako torej zastopajo fašisti tržaške interese! Vse moštvo čeških parnikov je bilo v avstro-ogrski mornarici. Vsled posledic vojne po željah fašistov ne bi smel pristati v Trstu noben mornar in nobena češkoslovska ladja. Ako hočejo, naj še nadalje grozijo, toda češke ladje so pripravljene na odhod. Toda ne, začele so že odhajati.

Poljska in mala ententa.

LDU Varšava, 6. nov. (Agentura Orient) Povodom bivanja rumunskega ministra za zunanje stvari Take Jonesca v Varšavi piše »Kurjer Poranny«: Porazgovori Take Jonesca s poljskimi politiki bodo mnogo pripomogli do zblizanja obeh narodov. Poljakov in Rumunov. Trdno verujemo, da bo to zblizanje ključ za nadaljnji mirni razvoj in mednarodne akcije, opirajoče se na načela miru, pravice in ustvarjajočega dela.

»Przeglad Wiczyorny« prinaša članek z naslovom »Mala ententa«. Članek kar poveljuje idejo ustanovitve male entente, ki jo predlaga Take Jonescu in ki bo mnogo pripomogla k temu, da se Evropa umiri. Pri tem se je v prvi vrsti treba opirati na trianonsko in neuilysko mirovno pogodbo. Zveza baltskih držav, ki jo nameravajo ustanoviti, naj bi isto nalogo vršila na severu Evrope. Zvezi baltskih držav na severu in mali ententi na jugu bo stala ob strani poljsko-rumunska zveza, ki bo imela značaj zvezne pogodbe. Za Poljsko je težko, neposredno vstopiti v malo entento, to pa zaradi stališča Češkoslovske napram Poljski v kritičnem trenutku, v katerem se nahaja poljska država.

Boji z boljševiki in pogajanja v Rigi.

LDU Varšava, 6. nov. (Agentura Orient) V nasprotju z vestmi, ki jih razširjajo sovjeti, sta poljska vlada in vrhovno poveljništvo v roku, ki ga določajo dotične točke predhodne mirovne pogodbe, prekinila vsak stik s četami, bojujočimi se z boljševiki. Akcije Wrangla, Petljure, Balahoviča in Savinkova so popolnoma samostojna in samovoljna podjetja. Poljska vlada ne more prevzeti odgovornosti, ki jo inajo organizatorji te akcije. Ta podjetja pa ne morejo ovirati rednega poteka razgovorov v Rigi.

Program francoske vlade.

LDU Pariz, 8. nov. (DunKU) Glede programa vlade in o delu, ki čaka parlament, ki se danes sestane, je izjavil ministrski predsednik Leygues poročevalcu lista »Petit Parisien«: Prehod od vojne k miru je Francija v splošnem dobro prestala, čeprav je več trpela, kakor druge države. Sedaj pa je treba, da se Francija vzpostavi in obnovi. Reformni program parlamenta je zelo obširen. Predvsem moramo urediti državne finance, obnoviti po vojni porušene kraje in postaviti železniški promet na drugo podlago. Nadaljnja naloga je po mnenju ministrskega predsednika ta, da se vpelje zakon o znižanju delavnega časa, da se sestavijo novi zakoni vzgojnega in socialnega pomena. Leygues se je izrazil za takojšnjo obnovo odnošajev z Vatikanom. Predvsem je naloga braniti interese države, obdržati zvezo ter jo ojačiti. Kar se tiče francoske politike napram Nemčiji, je že označil njene smernice nemškemu poslaniku. Francija je voljna, rešiti vsa vprašanja, ki se tičejo Nemčije. V spravi in pomirjevalnem duhu. Zveza narodov je lepa institucija, ki bo sčasoma postala velika moč in bo posebna ovira tam, kjer bo nastal poizkus, da bi se zopet uveljavil imperializem in militarizem.

GROŽNJE DALMATINSKIH ITALIJANOV.

LDU Zadar, 7. novembra. (ZNU) Ko se je Millo povrnil iz Rima, je pozval k sebi voditelje tukajšnjih italijancev in jim naznanil važne vesti. Kaj jim je naznanil, se ne ve natančno. Ve se samo, da je profesor zgodovine Brunelli rekel: »Rajši bi videl, da me ne bi bil poklical!« Ob obletnici prihoda prve italijanske torpedovke je nacionalistični »Fascio della associazione« izdal proglas, ki grdi Jugoslavoane in jih imenuje »balkanske korzarje, ki ne bodo profanirali benečanskih ulic«. Pretjeto da bodo zažgali cerkve in palače in s sovražnikovo krvjo pobarvali ulice, polje in planine. Zanimivo je, da je ta proglas prešel skozi cen-

zuro polkovnika Danina in bil potem nebit.

VOLITVE V AMERIKI.

LDU New York, 7. nov. (DunKU) V reprezentacijski zbornici je sedaj 293 republikancev, 138 demokratov, 1 socialist in 3 pristaji drugih strank. Republikanci so dobili 61 sedežev.

WRANGLOV UMIK.

LDU Amsterdam, 7. nov. (DunKU) »Hollandsch News Bureau« javlja iz Londona: Kakor doznava »Daily Express« iz Carigrada, se je Wrangel mogel umakniti, ne da bi imel resnih izgub.

Razna poročila.

LDU Dunaj, 6. nov. (DunKU) Na glavni skupščini socialno-demokratske stranke je izjavil dr. Bauer med drugim: Sedanja država je meščanska republika. Taka republika ne pomeni emancipacije proletariata, ampak je, da citiram Marxa, najugodnejši teren za boj za emancipacijo proletariata. Naloga socialne demokracije v neposredni prihodnosti bo, da varuje moč meščarsko republiko pred zarotami reakcionarjev in monarhistov, posebno pa še pred naklepi proti novi vojski. Socialni demokratje so trdno odločeni, voditi boj za novo vojsko tudi z revolucionarnimi sredstvi in z uporabo vseh moči proletariata. Šele nato bo čas, da pričnemo boj za socialistično republiko. To je v bistvu naloga, ki jo bomo najhitreje izvršili s tem, da pričnemo krepko opozicijo socialne demokracije proti buržujski vladi republike.

LDU Budimpešta, 6. nov. (DunKU) Nek večerni list poroča, da je dospelo nekaj več zastopnikov avstrijske krščansko-socialne stranke in se pogajalo z ministri Hallerjem, Bleyerjem in Vassom. Po informacijah s kompetentnega mesa se ministri niso pogajali z nobenim zastopnikom avstrijske krščansko-socialne stranke, pač pa je res, da je odposlanec avstrijske krščansko-socialne stranke davi s finančnim ministrom baronom Koranyjem konferiral o vprašanjih, ki zanimajo Avstrijo in Mažarsko.

Gmotni položaj invalidov vdov in sirot.

Javni nameščenci in zasebni nastavljeni, delavci, rudarji in obrtniki, vsi si poskušajo v tem času neznosne dragine izboljšati svoj gmotni položaj in največkrat se jim ti poskusi deloma vsled uvidevnosti merodajnih činiteljev, deloma vsled lastne moči posrečijo. Do primeroma velikih vsot so se zvišali in se še zvišujejo mesečni prejemki vsakega izmed navedenih, le mi vojni invalidi, mnogokrat nesposobni za vsako delo, naj s 30 do 80 K na mesec preživljamo sebe in svoje družine. Mar naj bo to plačilo za prelito kri, rane in muke, ki smo jih pretrpeli ne toliko v svoj lastni, kakor v blagor drugih? Nikomur izmed nas niso v našo zabavo rezali nog in rok ter s pekočim svincem iztikali celo oči. Med bojno črto in med moriščem, kjer je bil vedno pripravljen cel aparat, da nam pol ducata kroglj iz avstrijskih pušk prevrta naše telo, smo volili manjše zlo, tembolj, ker so bila vsaka usta polna najslabših obljub. To je vsa naša krivda, da smo jim takrat verjeli. Danes jim ne verjamemo več, ker gignemo v bedi. V očigled navedenim dejstvom je sklenila organizacija vojnih invalidov, vdov in sirot, da tem potom še enkrat opozori merodajne faktorje na brezupni položaj vojnih invalidov in zahteva:

1. Da se kolikor mogoče pospeši nakazilo sicer itak minimalno zvišanih invalidskih pokojnin. 2. Da se čimprej in razmeram primerno uredi invalidsko vprašanje z definitivno uredbo tudi za pokrajine naše države izven Srbije in Črnogore. 3. Da se prosilec invalidom podeli vse trafike, ki so v rokah sedanjih bogatih lastnikov. 4. Da se jim poleg trafike preskrbi tudi potrebni lokal, ker sicer je vsaka od daja trafike invalidu iluzorna. 5. Da se pri izvedbi agrarne reforme upošteva tudi invalidi ter se vsakemu, ki prosi za to, podeli v njegovi ožji domovini kosček zemlje, iz katere bo s pomočjo pridnih rok svoje družine zopet iztirjal svojo iz zemlje vsekano kri.

To so naše lahko izvedljive zahteve. Upamo, da ne bodo glas vpijočega v puščavi. V nasprotnem slučaju pa bomo razgalili krvaveče rane in nezaceljene brazde ter tako vstopili pred one, ki bodo kazali več razumevanja in več srca.

Splošna organizacija vojnih invalidov za slovensko ozemlje.

Iz seje deželne vlade

z dne 3. nov. 1920.

LDU Delniški tiskarni se dovoli pri »Uradnem listu« zvišanje tarifa za oglaševanje, ki jih plačujejo stranke, in za objave, kjer znaša punktum več kot 20.000 kron, od 1 K 50 vin. na 2 K.

Odobri se sklep komisije kranjske deželne imovine, da se fond 200.000 K, ki ga je tvrdka Karl Pollak izročila leta 1916 deželnemu odboru za potrebne vojne vdove, razdeli.

Odobrita se računska sklepa deželne banke iz leta 1918 in 1919. Izkazani čisti dobiček se porabi za dotacijo splošnega rezervnega zaklada. Direktoriju se podeli absolutorij.

Ker je begunsko taborišče v Strnišču pri Ptuj v zelo slabem stanju in povzroča državi ogromne stroške, se principiarno sklene, da se likvidacija taborišča čim prej izvrši. Rezervira se samo toliko barak, kolikor jih je potrebnih za begunce in rodbine železničarjev, ki še sedaj prebivajo v Strnišču. Rezervirajo se tudi barake za nadaljnje begunce, ki bi utegnili še priti do rešitve jadranskega vprašanja iz zasedenega ozemlja. Železniški upravi se da toliko prostora, da spravi pod streho one družine, ki še prebivajo v vagonih. Ker se bo del taborišča industrializiral, se zadrugi interesenti in lastnik zemljišča, na kojem stoji taborišče, pozivljajo, da stavijo predsedništvu deželne vlade do konca tekočega leta konkretne predloge s ponudbami. Deželna vlada bo dala zadrugi podjetjem prednost. Pri likvidaciji se bodo upoštevale želje posameznih resortov.

V »Službenih Novinah« z dne 2. junija 1920 je izšla naredba o pomoči invalidom in rodbinam padlih bojnikov. Ker je povišek po tej naredbi tako neznačen, da z njim ne bo vojnim žrtvam nič pomagano, se sklene, da se pošlje ministrskemu predsedniku in ministru za socialno politiko brzojavka, s katero deželna vlada da povišek odklanja in zahteva, da se povišek določi tako, kot se dejansko plačuje v Srbiji in Črni gori.

Sprejme se naredba, s katero se ukine izplačevanje prispevkov za preživljanje in naklonitev. Naredba je samo formalnega značaja, ker se ti prispevki že sedaj ne izplačujejo več.

Sprejme se naredba, s katero se deloma izpreminja naredba deželne vlade z dne 10. septembra 1919, Ur. list št. 657, o ustanovitvi pokojninskega zaklada za Slovenijo.

Za tisk Wiesthalerjevega latinsko-slovenskega slovarja se dovoli iz vseučiliškega fonda znesek 25.000 kron.

Vzame se na znanje zvišanje cen premoga iz št. janžkega premogovnika. Cena premoga znaša za debeli premog 515 kron za tono, za drobni premog 480 kron za tono in za aprovizacijski premog 420 kron za tono. Osrednji urad državnih montanističnih obratov bo nadzoroval obratovanje, investicijska dela in knjigovodstvo podjetja.

Pogajanja z zastopniki delavstva trboveljske družbe in z družbo samo niso dovedla do pozitivnega uspeha. Sklene se, da se zastopniki delavstva in družbe ponovno povabijo na pogajanja na sledeči podlagi: Trboveljska družba naj dovoli brez povišanja cen premoga sorazmerno povišanje plač najnižjih kategorij. Tudi akordne mezde naj se povišajo na 10 %. Brez povišanja cen premoga naj trboveljska družba dovoli posebne procentualne nagrade pri večjem uspehu dela.

Rešijo se razne personalne in interne agende poverjeništev.

Politične novice.

+ Strah pred narodom. Vlada, ki je nameravala narodno predstavništvo sklicati 13. t. m., zdaj naznanja, da je to misel opustila. To je kajpada posledica strahu, kajti narodno predstavništvo bi se nujno moralo zbrati, ko je treba sankcionirati več naredb, ki brez parlamenta ne morejo dobiti zakonske moči. Boji se pa dr. Draškovič, minister za notranje zadeve, ker bi ga bila večina narodnega predstavništva pozvala na odgovor zavoljo njegovega nečuvnega kršenja volivne svobode, o katerem smo poročali v zadnji številki našega lista. Demokratska stranka bi rada do konstituante izrabila vso moč, ki jo predstavlja minister Draškovič, kateri naj stranko potem svojih protistavnih okolišnic reši popolnega poloma pri volitvah. Toda ljudstvo zahteva, da se parlament skliče in da Draškovič da odgovor za svoj najnovejši ferman.

+ Šolstvo ima pri nas res mnogo hrib in se zlasti pogreša kontakt med šolsko birokracijo in ljudstvom. Vendar pa vsled tega ne gre napadati šolstva sploh, kajti ljudskih šol ne more nikoli biti zadosti in tudi ne učiteljskega osebja, ako je dobro in na svojem mestu. Izobrazba najširših slojev ljudstva mora biti ideal vsake stranke, v prvi vrsti ljudske. Naša stranka se bo v duhu dr. Kreka slejkoprej borila za krščansko ljudsko šolo, pa tudi za razširjanje izobrazbe v kar največji meri, kakor tudi za gmotno blagostanje učiteljstva in ugled šolstva sploh.

+ Plebiscit in mednarodno pravo. Večini se zdijo samobesbi razumljivo, da je plebiscit splošno priznana uredba mednarodnega prava. Tako se to zdi tudi naši sedanji in tedanji vladi, ki je pristala na koroški plebiscit. Toda temu ni tako! Po

listu zameta vobče večina znanstvenikov plebiscitno teorijo iz zelo važnih in popolnoma opravičenih razlogov. Ta teorija vede namreč do tega, da dobi v danem slučaju majhna manjšina lahko naravnost moč, uničiti kakšno državo. Plebiscitna teorija priznava poleg volje državne oblasti drugo, enakopravno voljo. Ta teorija je bila posebno ljuba Napoleonu III. in italijanskemu državniku — Cavourju. Liszt pravi naravnost, da plebiscit v največ slučajih ni pravi izraz neuplivanje ljudske volje (Das Völkerrecht, 4. izdaja, str. 98). Zdelo se mi je vredno opozoriti rojake na mednarodnopravni znanstveni pomen plebiscitne teorije, katere neopravičenost smo ravno Slovenci že v drugič okusili. —č.

Veliki »patriot«. Znani Gjorgje Čokorilo, ki ima veliko besedo med Srbi v Bosni in ki uganja velesrbsko politiko na debelo, je izkušal napraviti volivni kompromis z radikalno stranko. To se pa ni posrečilo, ker Čokorilo stavlja prevelike zahteve. Zato ga zdaj »Srpska Rijeka« razkrinkuje in objavlja pismo barona Kolasa, ki ga je ta po nalogu Potioreka svoj čas pisal škofu Letici in v katerem mu naznaja, da se je Čokorilo »povrnul na pravo pot« — to je, da je začel pisati članke v oficijelnem »Sarajevskem listu« in za to dobiva honorar od vlade, kakor tudi za »zaupne informacije«. Čokorilo v špijonski službi »črnega kabineta« g. Potioreka — res velezanimiv! Zda pa ta človek vodi velesrbsko politiko v Bosni. Sicer pa razkritja »Srpske Rijeke«, ki je to dobila iz zaplenjenega tajnega avstrijskega arhiva, niso nič novega, ker so Čokorila že drugi davno razkrinkali.

Dnevne novice.

— **Z našega dvora.** Vsled nastale zime se je dvor preselil iz vile na Topčiderskem brdu v Kršmanovičovo hišo na Terazijah. Prestolonaslednik se je včeraj stalno naselil v Belgradu. Ker poslopje novega dvora še ni dovršeno, ostane kralj Peter tudi dalje v svoji vili na Topčiderskem brdu. Princezinja Jelena se bo z otroki tudi preselila v Belgrad v hišo poleg dvora na Terazijah.

— **Dirigentski jubilej.** Gosp. dr. Jožep Čerin, kapelnik muzike dravske divizije v Ljubljani, praznuje 30 letnico, odkar je prvič nastopil kot dirigent v javnosti. Dne 21. nov. 1890 je namreč dirigiral prvič v Inomostu. Kasneje je bil koncertni vodja Glasbene Matice v Ljubljani, kapelnik na Ljudski operi in v dvorni cerkvi na Dunaju, kapelnik Narodnega gledališča v Ljubljani ter 16 let kapelnik vojaških godb na Dunaju, v Budimpešti, Pragi in zadnji dve leti v Ljubljani. Dr. Čerin se je od mladosti posvetil glasbi, je prvi Slovenec, ki je bil na dunajski univerzi na filozofski fakulteti promoviran za doktorja muzikologije ter deluje kot pečovodja in kapelnik že nad 30 let. V proslavo tega jubileja priredi g. dr. Čerin dne 18. t. m. v veliki dvorani hotela Union velik simfonični koncert na korist fonda muzike dravske divizije.

— **Iz Kamnika.** Poročil se je danes v Kamniku deželno-vladni komisar Fr. Maršič iz Kočevja z gđ. Vero Krautovo, odvjetnikovo hčerko iz Kamnika.

— **Poroča.** V Mošnjah sta se poročila dne 26. oktobra g. nadučitelj Ivan Stupica in gđ. M. Janec. Na Brezjah pa 6. novembra g. Bogdan Pogačnik iz Podnarja in gđ. M. Pavlin iz Podbrezja. Obilo sreč!

— **Smrtina kosa.** V Vojaškemu domu v Rogaski Slatini je umrl 6. t. m. invalid Anton Kortnik, doma iz Rečice ob Paki. Naj v miru počiva!

— **Plače vseučilišnih profesorjev.** Ministreški svet je podpisal odlok, s katerim se zenačijo plače in doklade vseučilišnih profesorjev in profesorjev višjih strokovnih šol v Ljubljani in Zagrebu s plačami belgrajškega vseučilišča. Ta odlok velja od 1. oktobra 1920 dalje.

— **Žrtov fašistov.** Dne 3. t. m. je umrl v zasednem ozemlju Ivan Orlič, trgovec in posestnik v Pulju. Pokojnik je bil vedno naroden bорец in mrdvašen Jugoslovane. Z neupornim delom in s svojim poštenjem si je pridobil prilično velik imetek. Pri poslednjih izgredih meseca julija so nameravali fašisti zažgati med drugimi tudi njegovo hišo, kar se jim pa ni posrečilo. Vendar je to tako silno vplivalo na 70 let staroga Orliča, da je on, ki nikdar ni bil bolan, težko obolel, zdobil si tudi nogo in umrl po dolgem mukopolnem bolehanju. Pokojni zapušča številno, v narodnem duhu vzgojeno družino. Naj mu bo lahka zemlja.

— **Od županstva z dežele.** Sedaj prihajajo dan na dan odredbe, kaj morajo županstva vse prevzeti v svoj delokrog. Vojaške zadeve, živinske potne liste in nebroidi bremen. Nikjer pa ni prav nič rečeno, da bodo občine dobivale za to kako odškodnino. Kje pa bodo — posebno male in srednje občine — jemale denar, da bodo plačevale stalnega tajnika, da bo vse te posle vodil, kajti na vsak način bodo takega tajnika imeti morale. — Dosedaj je kak učitelj ali organist ta ocel po takih občinah proti

maši nagradi opravljal, sedaj pa to ne bo več mogoče, ker ima — posebno učitelj — preveč svojega stanovskega posla, da bi se nadalje mogel izvrševati tudi posle občinskega tajnika. Kaj tedaj?

— **Št. Jernej na Dolenjskem.** Komaj smo zagrebeli našo orlovsko žrtve, že zopet drugi žalosten dogodek v znamenju kola. V sredo dne 3. t. m. ob 7. uri zvečer je bila sredi vasi zahrbtno napadena načelnica šentjernejskih Orlic, ko se je vračala proti svojemu domu. Dobila je precej poškodbe na glavi. Upamo, da bo preiskava kmalu dognala, kdo je bil pogumni napadalec in kje ima njegov junaški čin svoj pravi izvor. Poštenim šentjernejskim priporočamo, da sami izločijo iz svoje srede podobne elemente, sicer bomo dobili v glavi o samostojnem kolu šentjernejskem, bodoči zgodovini slovenskega naroda posebno poglavje o samostojnem kolu šentjernejskem.

— **Lov krajevne občine Mayčice** se v torek dne 30. novembra t. l. ob desetih na okrajnem glavarstvu v Kranju, soba št. 6, na javni dražbi odda v zakup za dobo od 1. decembra 1920 do dne 30. novembra 1925. Zakupni in dražbeni pogoji se zamorejo vpogledati na podpisnem okrajnem glavarstvu med navadnimi urami. — Okr. glavarstvo v Kranju dne 3. novembra 1920.

— **Znati se mora!** Da so goljufali koroški Nemci pri plebiscitu na debelo, ve danes že cel svet, a da so goljufali dvojno, to prihaja sedaj počasi na dan. Tisočake, ki so jih plačevali za glasove, so delili v soboto, torej šele dan pred plebiscitom, in v deli so, zakaj so tako delali. V nedeljo je volivce glasoval in ni imel časa, da bi šel v Celovec ali Beljak menjat prislužene tisočake. Na to veselo pot se je podal v poneдельник. A vračal se je dolgega obraza. V Celovcu in Beljaku namreč niso hoteli menjati niti sprejemati denarja, ker je bil s denar — ponarejen! Za Nemce je bilo torej podkupovanje jako — po ceni. Ni nobenega vzroka za pomilovanje tistih, ki so se prodali za ponarejen denar, bati se je samo, da bodo oškodovani s tem tudi pravi Slovenci, zato jim je priporočati skrajno previdnost nasproti temu denarju.

— **Iz Adlešič.** 6. nov. Včeraj popoldne od tričetrt na 3. do 4. in zopet danes dopoldne nekako od 10. do 12. smo čutili pri nas več stresov zemlje, da so celo okna šklepetala, kakor bi kdo streljal s topovi, in sicer nekako od Reke sem. Tudi pred kakimi 4 tedni smo čuli ravno od tam 2 dneva, v petek in soboto, enake strese, podobne potresom. Tudi danes popoldne ob pol 1. smo čutili zopet kakih 5 tresljajev zaporedoma, kakor od streliv iz topov.

— **Dijaška dobrotnica.** Voditeljico bivšega privatnega zavoda »Rehn« v Ljubljani, gospodično Gabrielo Rehn, ki je umrla 10. junija t. l. v svoji lastni vili v Cirkvenicah, so prepeljali 2. novembra t. l. v Ljubljano ter položili v rodbinsko grobnico. Ranjka, odlična in zelo priljubljena učiteljica, je zapustila med drugim tudi večjo vsoto za ustanovo v prid kranjskih dijakov. Oskrbnica te ustanove in glavni dedič je gospa dr. Valerija Rehn, hči najmlajšega brata pokojnice, Otona, ki je leta 1916 umrl kot feldmaršallajtnant na Dunaju.

— **Z dežele kralji. tobačni režiji v pomiselk.** Do nekaj mesecev smo dobivali stalni odjemalci za 1 mesec (4 tedne) določeno množino tobačnih izdelkov. Odredilo pa se je naenkrat, da dobimo le polovico in to za 14 dni, češ, da se bo tobak delil vsakih 14 dni. Toda, kaj pa je sedaj? Sedaj pa dobivamo komaj vsakih 4 do 5 tednov tobak — kakor popreje — pa samo množino, določeno za 14 dni. Kje pa je ostali tobak? Ali na deželi nismo istovredni ljudje — kakor n. pr. v Ljubljani, kjer tobak preostaje? — To pospešuje verzeje s tobakom iz Ljubljane na deželo in neprimerno povišuje stroške kadičca, ki se nerad odreče tej »sladki travici«. Več reda je tudi tu potrebno!

— **Društvo geometrov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani** naznanja, da se vrši društveni občni zbor v torek, dne 7. decembra 1920 ob 10. uri v mestni dvorani v Ljubljani. (k)

— **Za dijake — medicince.** Iz Belgrada se poroča: Zdravstveni svet je izbral dijake-medicince, ki bodo dobivali podporo za študij v inozemstvu. Izbranih je 25 dijakov za študije v inozemstvu, 50 pa za študije na medicinski fakulteti v Belgradu.

— **Klešč nimajo ... Subotički »Neven«** poroča: Carinarnica v Subotici je ena najboljših v Jugoslaviji. Pa vendar se naši trgovci napotujejo na druge carinarnice, ker tukajšnja nima klešč za plombo! Klešč je zmanjkalo pred dvema mesecema, carinarnica je zahtevala druge, toda teh iz Belgrada noče in noče biti ... Trgovcem pa zastaja blago, imajo sitnosti, stroške itd. Torej: kraljevstvo za carinarske klešče!

— **Kako se godi šolam pod vladno prosvetnega ministra Pribičevića.** Kakor poroča subotički »Neven«, so se z 2. novembrom t. l. zaprle vse šole po pristavah, ker nimajo drva za ogrevanje šolskih prostorov. Šole ostanejo zaprte, dokler se gospodu ministru za prosveto Pribičeviću ne bo

zljubilo nakazati denarja za kurivo. Če pomislimo, da mučijo sedaj ministra Pribičevića vse druge skrbi nego šole: volitve, potem moremo bunjevskim otrokom samo zavidati njihove po vsej priliki dobro dolge počitnice.

— **Mednarodna poštna konvencija** glede odpravljanja poštnih paketov je stopila v veljavo in se odslej smejo tudi iz Jugoslavije pošiljati paketi v inozemstvo. Člen 20. novega poštno-carinskega pravilnika, ki se tiče odprave poštnih paketov, se glasi: Pošiljatve za izvoz z blagom domačega izdelka ali svobodnega prometa v kraljevini se smejo oddajati pri vseh poštah v kraljevini. Izvozno ekspedicijo poštnih pošiljatev smejo vršiti vse carinarnice v kraljevini. V krajih, kjer se nahajajo carinarnice, vrše izvozno ekspedicijo carinarnice tako, da se morajo pošti oddajati že zacarinjene in plombirane pošiljatve. Carinske poštno deklaracije, ki se morajo pridejati izvoznim poštnim pošiljatkam, morajo carinarnice označiti z opazko »Svobodno za izvoz«. V krajih, kjer ni carinarnic, sprejemajo izvozne poštno pošiljatve krajevne pošte in jih pošiljajo pošti najbližjega kraja, kjer se nahaja carinarnica, in pri tej pošti vrše carinski organi izvozno ekspedicijo. Pošte, pri katerih se vrši izvozno carinjenje, morajo carinarnam plačati vse potrebne carinske pristojbine. Obmejne (prekartirajoče) pošte morajo od vsake izvozne pošiljatve pridržati en izvod carinske poštno deklaracije in jih potem vsakih deset dni pošiljati obmejnim carinarnicam radi zbiranja statističnih podatkov o izvozu.

— **Vprašanje cirilice na vojvodinskih ljudskih šolah.** Minister Pribičević je bil s fermanom ukazal, da se mora rabiti po vseh vojvodinskih ljudskih šolah samo cirilsko pismo, razen v krajih, kjer živi izključno katoliški narodni živelj; v takih krajih se more v 1. in 2. razredu na željo staršev poučevati tudi latinica. V višjih razredih ljudskih šol pa se mora rabiti samo cirilica. Proti temu nezmislennemu fermanu se je učiteljstvo na svoji skupščini v Subotici, ki se je vršila 4. t. m., burno uprlo. Sklenilo je predlog na prosvetno ministrstvo, v katerem predlaga, naj se vprašanje pisma reši na ta način, da se prvi dve leti v bunjevskih šolah poučuje samo latinica, na srbskih samo cirilica, v višjih razredih pa da se na obojih šolah poučujeta obe pismi.

— **Za upokojece.** (LDU) Da se omogoči tudi vpokojencem nabava blaga za obleke proti odplačilu kupnine v mesečnih obrokih, je delegacija ministrstva financ na predlog deželne vlade dala finančni blagajni naročilo, da odtegujejo vpokojencem pri »Samopomoči« pogojene obroke in prevzeto blago do popolnega vplačila kreditirane kupnine pri vsakomesečni pokojnini in da pošilja te obroke naravnost »Samopomoči« v Ljubljani. Kupnina se mora povrniti na ta način v največ šestih obrokih.

— **Služba puškarja** se razpisuje pri 28. pešpolku v Skoplju. Natančneje pogoje je povzeli iz razglašja, ki je nabit na mestni deski.

— **Dobava smodnika.** Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ima na razpolago večjo množino navadnega in ojačenega razstrelilnega smodnika. Po železnici se bo odpošiljalo najmanj po 100 kg vsake vrste. Manjše množine se bodo oddajale pri tvrdki Fr. Sevcik, Ljubljana, Židovska ulica. Interesenti naj prigrisajo svoje potreščine najkasneje do 20. novembra in predložijo obenem tozadevno potrdilo od okrajnega glavarstva ali županstva.

— **Tečaj za luženje (bajcanje).** Urad za pospeševanje obrti bo priredil skupno z državno obrtno šolo v Ljubljani dvadnevni tečaj za luženje (bajcanje). Pouk bo celodnevni. Interesenti-mizarji naj takoj prigrisajo svojo udeležbo na »Urad za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22.«

— **Nemški komunisti ubili Srba.** V Opatovini pri Vukovaru su Nemci, ki nimajo volivne pravice v konstituanto, priredili šod, na katerem so nastopili s komunističnimi govori in na koncu zaklicali: »Živijo Ljenci!« Nato so prisotni Srbi zaklicali: »Živijo kralj Peter! Živela armada!« Nato so komunisti začeli iz revolverjev streljati in ubili Bogoljuba Ostojica.

— **Strašna nesreča** se je dogodila dne 6. t. m. v mestni hiši v Clermont-Ferrandu, kjer so se prebivalci zbrali v veliki množici, da bi si ogledali razstavo zastav 13. vojne, katere naj bi se drugi dan poslane v Pariz k proslavi dne 11. novembra. Pod težko množico so se udrli tla in približno sto ljudi se je pogreznilo v globočino. Do sedaj so prinesli enega mrliča in okoli 40 težko ranjenih izmed razvalin.

— **Nesreča v premogovniku.** V premogovniku v Zagorju je pritisnil voz oženjenega premogarja Franca Habiča iz Toplice ob desno ramo in ga poškodoval. Habiča so prepeljali v bolnico.

— **Blod pritisnil** je 32 letnega delavca Ivana Biondiča iz Stolaca pri Senju doma, ko je delal v Jelovici v gozdu, na levo nogo in mu jo je strl.

— **Požar v šmartnem pri Ljubljani.** Ojroci so zažgali v šmartnem pri Ljub-

ljani hišo št. 15. Požar je povzročil 25 tisoč kron škode, Frančiška Podboršek je pa na mrvi, slami, obleki in živilih oškodovana od 3000 do 4000 kron. Požar so pogasili vaščani sami brez kake požarne brambe.

— **Ogenj v šmarci.** V šmarci h. št. 58 je izbruhnil 1. novembra 1920 okoli 9. zvečer ogenj. V navedeni hiši je gospodar Ivan Hribar vpeljal električno razsvetljavo. V dovodnih žicah je nastal v Bergmanovi cevi električni kratak stik, približno 30 cm nad stropom, kateri je uničil izolacijo žice, notranje izolacijsko blago Bergmanove cevi, prežgal pločevinasti plašč cevi in zažgal slamo, katera je bila nametana ob cevi in odtam se je požar hitro širil in v kratkem vpepelil podstrešje, strop, olepje, mrvo, sadje, fižol, žito, ročni voziček, orodje in kuhinjsko opremo in povzročil Hribarju 20.500 kron škode. Ogenj je prva zapazila sosedka Rozalija Domov iz šmarce št. 2, katera je še pravočasno sklicala že spečo Hribarjevo rodbino petih oseb in se je še posrečilo rešiti posteljo z opravo in perilo, vse drugo pa je ogenj uničil. Ogenj so vaščani pogasili. Ivan Hribar je bil zarovaren le za 1800 kron.

— **Službe občinskega tajnika,** združene s službo organista, išče koroški begunec Slovenec. Ponudbe na: Ferlič Zdravko, Meža, poštno ležee.

Ljubljanske novice.

lj Umrla je v nedeljo ob 8. uri zvečer zadeta od kapi, gospa Marija Pirc, soproga žel. kurjača in mati predsednika Orlovske zveze. Pogreb drage rajnice se vrši danes v torek, 9. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Vrhovčeva ul. 1. na pokopališče k sv. Križu. Priporočamo jo v molitev in blag spomin. Preostali družini ob bridki izgubi naše najiskrenejše sozajlje.

lj **Sestanek zaupnikov za šentpeterski volivni okraj** se vrši danes zvečer ob 8. uri v prostorih »šentpeterske prosvete«. Zaupniki se vabijo na ta sestanek, ki je velevažen. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

lj **Manifestacijski šod za Koroško v Ljubljani** se vrši na podlagi mariborskega poziva danes v torek ob pol osmi uri zvečer v veliki dvorani hotela Union. Koroško vprašanje. Govore gg. dr. Oblak, dr. Arnež, Arnuš, Brandner i. dr. Pridite zanesljivo vsi, da manifestiramo s tem za osvoboditev Koroške. Društvo: »Gospodstviški zvon«.

lj **Fevski zbor »Glasbene Matice«.** Skupne vaje se vrše vsak torek in petek ob 8. uri zvečer. Odbor.

lj **Abstinenci krožek ljubljanskega moškega učiteljskega** (dramatični odsek) prosi vse člane, da se udeleže sestanka, na katerem se bo razdelilo vloge, v četrtek, 10. t. m. v glasbeni dvorani ob 15 uri. — Odbor.

lj **Stalna Vincencijeva konferenca** ima sejo danes v torek zvečer ob pol 7. uri v pisarni društva »Dobrodelnost«, Poljanski nasip 10. (K)

lj **Iz gledališke pisarne:** Zaradi obolenosti gđ. Richterjeve se poje v torek dne 9. novembra t. l. mesto »Faust« Offenbachova opera »Hoffmannove pripovedke« za red C.

lj **Polaganje mrličev v zidane grobnice pri Sv. Krištofu.** 1. Uporaba onih grobnic (zidanih) pri Sv. Krištofu, v katerih je še prostora za polaganje mrličev, dovoli se še do vštetege leta 1925. V katerih grobnicah je še prostor, se določi od slučaja po potrebi; pri tem se je ravnati v tem smislu, da se ne smejo stare krste morda razbijati in tako napraviti prostor za novo; dovoljeno je le prestavljati v grobnici stare krste ter na ta način grobnico pripraviti. 2. Polagati se smejo v te grobnice le ožji družinski člani. 3. Lastniki se zavežejo v vsakem posebnem slučaju, da svoječasno event. na uradno zahtevo na lastne stroške izvrše prenos krste na drugo pokopališče.

Orlovski vestnik.

Orlovska zveza poziva vse člane ljubljanskih orlovskih odsekov, naj se v obilnem številu udeleže pogreba g. Marije Pirc, matere predsednika Orlovske zveze. Pogreb se vrši danes ob štirih popoldne iz hiše žalosti Vrhovčeva ulica 1. na pokopališče k sv. Križu. Prizadeti rodbini izrekamo tem potom iskreno sozajlje. — Orlovska zveza.

Orliška zveza pozivlja vse članice ljubljanskih krožkov, da se zanesljivo udeleže pogreba gospe Marije Pirčeve, matere predsednika Orlovske zveze, br. Jožefa Pirca. Pogreb se vrši v torek, dne 9. novembra ob 4. uri popoldne iz Vrhovčeve ulice št. 1.

šentpeterski Orli in Orlice se vabijo, da se polnostevilno udeleže pogreba g. Marije Pirc, matere našega predsednika Orlovske zveze. Pogreb je ob štirih popoldne. — Preostali družini naše iskreno sozajlje! Predsednik.

Šentpetersko prosvetno društvo vabi vse člane k pogrebu umrle g. Marije Pirc, matere predsednika Šentpeterskega prosvetnega društva. — Naše iskreno sožalje! Podpredsednik.

— **Pogreb brata Orla Antona Moriča** na Jesenicah se je razvil v veličastno manifestacijo naše misli, ki je kljub veliki žalosti blažilo vplivala na vse navzoče. Udeležili so se Orla iz Tržiča, Radovljice in Dovjega. Radovljčani so prihiteli tudi z zastavo. Vsem najsrčnejša zahvala! Govorili so: Gabrovšek v imenu prijateljev, Komljanec v imenu O. Zveze, Arnez v imenu domačega odseka, g. Kapus v imenu koroških dobrovoljcev in predsednik društva Markež. Vsem udeležencem bo ta dogodek vzpodbuda k še vztrajnejšemu delu.

Ljubljana — Sv. Jakob. Danes točno ob pol 8. uri zvečer odborova seja. Udeležite se polnoštevno. Takoj po seji vzorni fantovski večer. Prosi se za točno udeležitev. — V sredo točno ob 8. uri zvečer redna telovadba članov. Vsi člani telovadci obvezani pod disciplino. Sklicatelj.

Ježica. V nedeljo, 7. nov., so priredili tukajšnji Orla in Orlice telovadno akademijo, ki je povoljno uspela. Vaditeljski zbor je proizvajal dokaj težke, a z zadostno eleganco vaditeljske vaje za prihodnje leto, ki so navzočim izmed vseh točk najbolj ugajale. Orlice, ki so ob tej priliki prvič nastopile, so prav hvalevredno prestale svojo prvo preizkušnjo; kar se tiče discipline so pa celo prekašale članstvo. Manj sigurne pa so bile vaje nižjega članstva in naraščaja; bolj bi ugajalo manjše pa boljše. Pač pa sta bili obe skupini zelo spretno sestavljeni.

Dijaški vestnik.

d **Diskusijski večer »Danice«** se vrši 9. nov. 1920 v Ljudskem domu, ne pa, kakor je bilo prvotno poročano, na verandi hotela Union. Začetek in spored ista. Ponovno vabljeni vsi Daničarji, Zarjani in gg. starešine. — Papež, podpredsednik.

d **II. redni občni zbor Akademskega Orla** se vrši danes, 9. t. m. ob 3. uri pop. v čitalnici »Jugoslovanske tiskarne«. Povabljeni vsi akademiki in gg. starešine. — Tajnik.

Cerkveni vestnik.

c **Konferenca za mošenjsko skupino radovljiške dekanije** bo 17. novembra ob pol 10. uri v Ljubnem, kamor naj poroča sodal, ki bi bil zadržan.

Najnovejša poročila.

POGAJANJA Z ITALIJO.

LDU Rim, 7. nov. Posebni poročevalci Agenzie Stefani javlja iz S. Margerite: Italijanski delegati so dospeli danes dopoldne semkaj. Popoldne pa so prišli jugoslovanski delegati dr. Vesnić, dr. Trumbić in Stojanović. Zunanji minister grof Sforza jih je prisrčno sprejel. Politična razpravljanja se prične jutri.

DELO RAZMEJITVENE KOMISIJE.

LDU Maribor, 8. nov. Minuli petek je bila razmejitvena komisija na obmejnem ozemlju med Košenjakom in Sv. Lovrencem in je z malimi izjemami na Košenjaku, kamor bo odšla posebna komisija in popravila nekatere točke, odobrila dosedanje delo tehničnega osebja. Prihodnja seja bo v četrtek, ker se do tedaj povrne tudi na dopustu se nahajajoči delegat major Calma.

PRISTRANOST PLEBISCITNE KOMISIJE.

Maribor, 8. nov. Iz popolnoma slovenske občine Bistrice pri Pliberku nam poročajo: Izvoljeni župan te občine Jurij Rudolf st., vsekdar tudi od nasprotnikov čislani, je dobil nepričakovano od ententne komisije poziv, da naj takoj odda županske posle nekemu Francetu Kristanu, ki je prišel šele pred nekoliko leti v občino. Istočasno je bil imenovan tudi nov občinski tajnik. S tem se je v popolnoma slovenski občini na najbrutalnejši način krčila avtonomija. Novi župan je eden izmed najhujših narodnih nasprotnikov, ki s sploh neče slovensko govoriti ter je v splošnem na tako slabem glasu, da bi ga niti onih par nemškutarjev, ki so v občini, ne volilo. Ta dogodek pa je tipičen in bati se je, da bo šla ententna komisija avstrijskim zahtevam na roko in bo na ta način kot začetnica oropala slovenske občine njihovih pravic. Pri prevzemanju svojih županskih funkcij se je omenjeni Kristan vedel zelo nasilno in grozil, da bo sedaj, ko ima moč v rokah, prodal Rudolfu kmetijo. V splošnem pa, da bodo sedaj Slovenci plesali, takor bo on godel. Za občinsko pisarno e rekviriral prostore v posojilnični hiši, lasiravno so ti prostori oddani drugim v najem. Da morejo taki nastopi naše ljudi popolnoma zbežati, je naravno. Da pa ne zgube vsega zaupanja v moč in zaščito naše države, je nujno potrebno, da naša vlada v tem pogledu stori potrebne korake pri avstrijski vladi na Dunaju.

POVERJENIK DEMETROVIČ NAPADEN.

Zagreb, 8. nov. V nedeljo je imel poverjenik za narodno gospodarstvo Juraj Demetrovič v Vivodini šod demokratske stranke. Radičevi pristaši so ga napadli, da je moral zbežati. Hiteli so za njim in je v obrambo oddal tri strele iz revolverja. Medtem so ga dohiteli, vrgli ob tla in razorožili. Nato so ga pretepli. Njegov avtomobil so razbili. Do krvi so pretepli kmeta Pradičeva, spremljevalca Demetrovičevega. Demetrovič je zbežal na kolodvor in se s prvim vlakom vrnil v Zagreb. Od tam je poslal pritožbo na ministrstvo za notranje zadeve in prosil zaščite svobodnih volitev proti Radičevcem, ker je ogrožena celo svoboda vladnih poverjenikov. Preiskava je poverjena orožnikom. Mnogo kmetov je aretiranih.

USTOLIČENJE SRBSKEGA PATRIARHA.

Belgrad, 8. nov. Dne 13. t. m. se bo vršilo v belgrajski saborni cerkvi ustoličenje patriarha srbske pravoslavne cerkve.

AVTOMOBILNI PROMET S ČRNO GORO.

Belgrad, 8. nov. Ministrstvo za prehrano je nakupilo avtomobile za promet s Črno goru.

TRGOVINSKA POGAJANJA MED ITALIJO IN ČEHOSLOVAŠKO.

LDU Praga, 8. nov. »Prešizentral« poroča, da se pojutrišnjem prične v Trstu pod predsedstvom italijanskega senatorja Mosconija trgovinska pogajanja med italijanskimi in češkoslovaškimi delegati. Pogodba bo kompenzacijska ter bo kontingent določen bržkone na 60 milijonov lir.

REPRESALIJE ZA IRSKO.

LDU London, 8. nov. (Brezlično.) Generalni tajnik za Irsko, knez Greenwood je dobil iz Amerike grozilna pisma, v katerih mu naznanjajo, da bodo za vsakega pri represalijah umorjenega Irca pobili v Ameriki štiri Angleže.

OBCINSKE VOLITVE V MILANU.

LDU Milan, 7. nov. (Stefani.) Pri volitvah v občinske svete je dobila stranka konstitucionalcev več kot 10.000 glasov večine. Po cestah in ulicah se vrše obhodi in patriotske manifestacije.

Prosveta.

pr **Kogojev koncert** v Unionu dne 6. nov. t. l. Izbrana družba. Polna galerija mladih, ježnih oči, pod galerijo goste vrste duševnih in telesnih dobrin lačnih src, na sedežih samo ljudje, ki jim beseda kultura ni puhla rečenica; nič blestečih odel, nič klanjanja in spogledovanja; vse tisto, kar je gotovo navzoče, kadarkoli se reče: Izobražen človek mora to in to poznati — vse to je bilo — odsotno. Zato je neizpodbitno velik glasbeni uspeh tega večera tem višje ceniti. Zlasti sedaj, ko je bilo treba odstraniti toliko ovir, ki so se kar kupičile pred to prireditvijo in ji grozile, da jo onemogočijo. Iz ljubezni do umetnosti?

Vtis koncerta je bil na poročevalca silen. Samo še za enkrat se spominjam, da mi je duša ob glasbi še huje vzvalovala: Ko sem privrkat slišal Straussovo Salomo. In vendar sem h koncertu prišel z neko bojaznijo za poslušalce in zase, da si nekaj let sem živim v prepričanju da je Kogoj muzik, mož, ki ve, kaj hoče in ki si tudi zna podvreči sredstva, da svojemu hotenju da točnega izraza. Da se pri njem v jutru jasni dan šele začel, da ima njegov korak, ki je napravljen v dalje, navzgor, še dolgo pot, preden bo izmeril opoldanske višine, nas nič ne moti; to kar nam sedaj v jutru nudi, so sočni, dozoreli sadovi. Kam ga bo peljal nujni notranji razvoj, ne moremo reči; zdi se, da je poleg globoke lirike poln tudi dramatične sile, ne po zgledu drame, ki učinkuje z zunanjimi sredstvi, ampak tako kot nam novejša pretresajo srce z notranjo globokostjo.

Kogoj je izrazil glasben ekspresionist. Gre samo za izrazom, tehnika mu je stranska stvar, ali recimo bolje: tehnični material mu je samo sredstvo, nikoli namen. Težko bi se v njegovih skladbah dobilo mesto, ki bi se o njem le deloma opravičeno moglo reči: to je iz tehničnih razlogov tako. Zato imajo tudi njegove klavirske skladbe tako ne navadno intimen, pogosto čisto vase pogreznjen značaj. Tako je njegov Andantino cantabile, nežna, silno prisrčna stvarca, v »Skici« glasbeno misel izpočetka samo rahlo naznači, nazadnje jo pa na debelo nameče. Res da se je pri klavirskih skladbah v igranju tu in tam poznalo, da Kogoj sam ni v prvi vrsti pianist, zakaj marsikaj lep delček smo n. pr. v »Allegretto« po notranje še lepše slišali kot z ušesom. Sicer pa pri tem ni šlo za tehniko igranja, da si je tudi pokazal veliko spretnost, am-

pak za glasbeno vsebino skladb, ki so nas po svoji globokosti in lepoti kar po vrsti ogrele, zlasti še pesmi. O pesmih naj na tem mestu samo to rečem, da besedilo skladbe v celoti daleč nadkričujejo in jih deloma z izredno rahločutnostjo in tenkim sluhom na mnogo višjo stopnjo postavljajo. S kakšnim izbranim okusom je n. pr. obdelana druga, v zadnjih dveh vrsticah v nizki vsakdanosti zevajoča kitica pesmi Aleksandra Murna »Otožnost«: s plaščem ljubezni polnega glashenika ju je pokrtil in nas preko vsega kot pozabivši peljal nazaj k prvotnemu grenkemu čustvu otožnosti.

Se ene ne smemo pozabiti: gđne Zikove, ki se nam je predstavila ta večer v višini, kakršne se nismo zavedali, da jo imamo med seboj. Kljub temu, da se nam je mestoma glas zdel prav na rahlo zastrt, nas je njeno pojavljanje nedopovedljivo prijetno iznenadilo in ogrelo. Zikova ima izbornu tehniko in več, kot je izborna tehnika: čut za resnično lepoto in požrtvovalno ljubezen do nje; zakaj ni lahko delo vglobiti se v te vrste speve in premagati ne ravno vsakdanje tehnične težkoče. In še več ima: junaštvo, ki ga je bilo v naših težkih razmerah treba v obilni meri. Naj ji bo v plačilo zavest, da priznavanje, ki jo je doletelo, morebiti še nikoli ni bilo tako iskreno in tako gorko kot to, ki ji je ta večer na uho donelo.

Dr. Fr. K. pr **Gledališka revija »Maska«** je izšla v svoji tretji številki. Na prvem mestu prinaša članek o umrlem Franju Stipetiču, ki ga je opisal Joco Cvijanović. Ivan Koštič nadaljuje lep in zelo tehten članek »O izgovarjavi slov. jezika na odru«. O ti stvari še nismo brali tako poglobljene in izčrpane razprave. Osip Šest piše »O igralčevi individualnosti«; članek se nadaljuje. Skrbinski članek »Moderna režija« smo že brali; hotel ga je morda tu otihi pozabnost; drugič želimo kaj novega. Sploh bi želeli, da izgine tisto zadnje čase tako razpaseno prerakanje s kritiki, in tisti preveč osebni »jaz«, ki škoduje celo človeku, ki stoji po svoji umetnosti zelo visoko, kaj šele ljudem, ki imajo sicer dobre namene, a šele postajajo. Kam dovede človeka zgoraj omenjena polemika, vidimo v odgovoru »Igralec in kritika«, ki jo omenimo brez komentarja. Taka polemika ni zdrava, to je jasno. Cerkvenikovi Pogovori so zanimivi, druga drobna vsebina nam je za informacijo zelo dobrodošla. V zadnji (2.) številki je bil tudi članek Mali odri, ki se to pot sicer ni nadaljeval, ampak ta članek in tudi druge stvari so tako zanimive, da moramo priporočiti list, da ga naroče vsi oni, ki se zanimajo za gledališče, tudi na deželskih odrih.

pr **Slovenski jug«** se imenuje književno kritični list, ki izhaja prvega in 15. dne v mesecu v Zagrebu. List je vreden, da ga omenimo. Prinaša članek »Leonidu Andrejevu«, poleg tega pa več prispevkov v prozi in v verzih. V Pregledu poročila o novih pojavih na književnem, slikarskem in gledališkem polju. Posamezna številka stane 6 K.

pr **Podkovstvo.** Pouk kovačem in konjerejem, sestavljen živinozdravnik Lovro Tepina, vodja drž. podkovske šole v Ljubljani. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Prvi del opisuje na kratko živalsko telo, kopito pa zelo obširno, razlaga hojo in stoji ter daje nasvete, kako ravnajmo s konjem, ko ga podkujemo. — V drugem delu pisatelj našteva in opisuje različne podkve in njih lastnosti, podkovne žeblice in kovalno orodje; uči, kako presojajmo konja, predno ga podkujemo, kako podkev izbirajmo, umerjajmo, pripravljajmo in pribijmo; nadalje, kako podkujemo spreminjena kopita in konje, ki napačno hodijo in sučejo noge; nega žrebečijh in nepodkovanih kopit ter podkovanje spačenih kopit. — Tretji del obravnava kopitne bolezni, preiskavo šepastih konj, zakovanje in razne poškodbe. — Besedilo dopolnjujejo 104 zelo dobro uspele slike. — Kako zelo nujno smo te knjige potrebovali, sledi že iz tega, da je izšla v tem za knjigotrštvo tako kritičnem času. Izvrstno bo služila kot učni pripomoček na civilnih in vojaških podkovskih tečajih. Kovač, ki izvršuje podkovsko obrt, bode z njeno pomočjo svoje znanje osvežil in spopolnil. Konjerejec pa bode hvaležen za navodila, kako naj neguje zdravo in bolno kopito itd. — Pisu te knjige, kateri že več nego deset let deluje na podkovski šoli, izrekamo svoje priznanje; knjigo pa kovačem in konjerejem najtolepeje priporočamo. Cena 45 K.

pr **XVIII. umetnostna razstava v Japokičevem paviljonu.** Druga prireditelj novembarskih umetniških dni — otvoritev razstave — se vsled tehničnih težkoč preloži s torka 9. t. m. na četrtek 11. t. m. ob 11. uri dopoldne.

pr **Gjuro Szabo, Sredovječni gradovi v Hrvatskoj i Slavoniji.** Sjažno ilustrovano delo, 234 slike. Izdaje Matice Hrvatske. Clanska cijena 50 K, knjižarska cijena 60 K. Dobiya se v vsaki bolji knjižari.

Gospodarstvo.

BORZA.

Zagreb, 8. nov. Valute: Ameriški dolar 150—151, avstrijske krone 330—333, carski rublji 95—100, češkoslovaške krone 162, francoski franki 925, napoleonidori 507—510, nemška marka 190—191, rumunski lej 220—228, italijanska lira 540.

LDU Curih, 8. nov. Devize: Berlin 7.77½, Holandija 194.30, New York 635, London 21.97, Pariz 38.30, Milan 22.30, Bruselj 40.80, Kodanj 86.25, Stockholm 122.40, Kristijanija 86, Madrid 86, Buenos Aires 230, Praga 6.80, Varšava 1.70, Budimpešta 1.30, Bukarešta 9.80, Dunaj 1.80, avstrijske žigosane krone 1.45.

LDU Dunaj, 8. nov. Devize: Amsterdam 12700, Berlin 662.50, Curih 7000, Kristijanija 5950, Kodanj 6000, Stockholm 8250. Valute: Nemške marke 657.50, rum. leji 700, bolgar. levi 500, švicarski franki 6975, francoski franki 2750, italijanske lire 1575, angleški funti 1500, ameriški dolarji 430, carski rublji 310. V prostem prometu: Zagreb 328—348, Budimpešta, plačila v nakazilih poštne hranilnice 95—106, plačila v žigosanih kronah 95—106, mažarske žigosane krone 95—109, Praga 560—588, Varšava in Krakov 120—140, češkoslovaške krone 5000aki 560—588, manjši bankovci 560—588, novi dinarji 1310—1360.

LDU Dunaj, 8. nov. Na današnji borzi je vladala velika hausse na tujih valutah. Radi tega so se dvignile tuje valute. Posebno se je povpraševalo po dolarjih.

LDU Praga, 8. nov. Devize: Belgrad 242, Zagreb 60.25, Dunaj 17.50, Varšava 23, Solija 102.25. Valute: dinarji 240, avstrijske krone 17.50, poljski bankovci 22, bolgarski bankovci 98.50.

LDU Berlin, 8. nov. Valute: dolarji 86.27½, belgijski bankovci 535, angleški funti 289.75, francoski franki 500, italijanske lire 287, turški bankovci 56, poljski bankovci 19.62½, češkoslovaške krone 87.02½, avstrijske krone 15.95, rumunski leji 126.87½, švicarski franki 1318.50.

g **Avstrija kupuje koruzo na Ogrskem.** Med avstrijsko in mažarsko vlado se vodijo pregovori o nakupu večje količine koruze za prehrano Avstrije. Ta nakup konvenira Avstriji radi nizkega stanja ogrske krone in zato so cene mnogo nižje nego v Jugoslaviji ali Rumuniji.

g **Nova tvornica mila v Brodu na Savi.** V Brodu na Savi hoče znana firma Schicht iz Aussiga ustanoviti tovarno za milo. Dosedaj imamo tovarne za milo v Osijeku, Sarajevu, Mostaru in v kratkem jih bomo imeli v Dubrovniku ter Bakru, v katerih je investiran le domači kapital.

g **Dalmatija: portland cement povišuje kapital.** Anonimna družba »Dalmatija« za izdelovanje cementa je sklicala za 14. november redno glavno skupščino, na kateri bo predložena bilanca za l. 1918 in 1919 in na kateri poviša delniško glavnico od 5.500.000 dinarjev na 6.500.000 dinarjev.

g **Nova tovarna oblek in perila.** Pod naslovom »Zagreb, tvornica odijela i rublja« se je registrirala nova delniška družba s temeljnim kapitalom 600.000 kron, ki se bo bavila s produkcijo in prodajo narejene obleke in perila. Ravnateljstvo sestoji iz bratov Hugo, Julijo in dr. Herman Barmaper ter dr. Hugo Spitzer.

g **Ameriško-bracka banka.** Nedaleč od Splita se nahaja naš največji otok Brač, ki je oddaljen od splitske luke le 6 morskih milj, katero oddaljenost zamore srednji motor prehiteti v pol uri. Na tem otoku, kjer je dobro vino, olje, slive, češnje, smokve, limone in drugo, kjer so veliki kamnolomi (Pučišće), kjer je konjereja zelo razvita (Dračevica), kjer grade tovarne in delavnice za povzdigo lesne industrije, kjer je razvit ribji lov (sardine), se je osnovala ameriško-bracka banka z namenom izkoristiti to ugodno priliko.

g **Trgovina z orehi v Sloveniji.** Letos je bilo v Sloveniji orehov za 80—100 vagonov. Ako se prodajo za 10—12 K kilogram, dobila bo Slovenija lepe denarce. Spekulacija ima tudi tu že svoje prste vmes in so cene dospele že na 20 K za kg. — Na izvoz v Hrvatsko in Slavonijo ni ni sliti, ker letina je bila tudi tam dobra, kakor tudi ne v inozemstvo, ker je izvozna carina in voznina tako visoka in zato bodo morale cene z umetne višine spet padati.

g **Nemško-italijanska eksportna družba.** V Berlinu se je osnovala »Nemško-italijanska trgovska družba« s temeljnim kapitalom 5 milijonov mark, ki se bo bavila z izvozom in uvozom med Nemčijo in Italijo.

Sodišče in policija.

s **Ciganska nadloga v ljubljanski okoli.** Posestnikov sin France Accetto na Brdu je prepelil nekega večera dva sumljiva moža, od katerih eden je prišel iz bleva. Moza sta zbežala, mladi Accetto in na pomoč mu došli Josip Ravnika sta tekla za rokovanjema, toda vrnila sta se, ker je eden ob bežecih nanju ustrelil. V isti noči so poizkušali trije rokovanjci zlesti skozi

hlev Jerneja Skodlarja na Brdu št. 35, toda gospodar jih je zapazil in je pričel kričati, nakar so zbežali.

s S kazarške gmajne. — Posestnikom njiv na Kozarški gmajni pri Podsmreki je bil koncem meseca avgusta večkrat ponoči kraden krompir. Janez Prebil je pogrešil 200 kg, Josip Prosen pa najmanj 100 kg krompirja. Janezu Prebilu se je posrečilo, da je 30. avgusta ponoči zasačil tatu Janeza Vidriha s Kala, ki je nesel poln nahrbtnik krompirja, katerega je ukradel na njegovi njivi. Deželno sodišče v Ljubljani je obsodilo Vidriha na 4 mesece težke ječe, dopolnjene s postom in trdim ležiščem vsakih 14 dni.

s Prikrita najdena vreča masti. Marija Mecerolova je pasla nekega dne kostrune pri dolenskem kolodvoru. Pri nekem drevesu je našla vrečo masti v vrednosti 450 kron. Mecerolova je vzela mast in jo prodala trgovki Rozaliji Melečevi za 45 kron. Ker je prikrita tuje blago in si ga prilastila, vsled česar bi bila trpela vnovčevalnica za mast v Ljubljani škodo nad 400 kron, jo je deželno sodišče v Ljubljani obsodilo na 14 dni ječe, poostrene s trdim ležiščem.

s Ukraden dežnik. Raznašalka »Jugoslavije« Alojzija Pintar, ki je bila že večkrat kaznovana, je ukradla Neži Stariha dežnik, vreden 200 kron. Deželno sodišče v Ljubljani je Pintarjevo obsodilo na dva meseca ječe.

s Če fujakar zaspi. Fijakar Lojze S. je prevažal neko nedeljo v Hradeckega vasi svate. Ko je ponoči s kočijo čakal pred Javornikovo gostilno v Lanišah št. 30 pri Škofljici, je zaspal na vozu, kar so zapazili poredni tatovi in so mu ukradli dve konjski odeji vredni 2000 kron in bič, vreden 20 kron. Orožniki v Škofljici so sicer tatove izsledili in dobili nazaj celo Lojzetov bič, odej pa še ne. Lojzetu pa zdaj njegovi š-

gavi stanovski tovariši nagajajo, da ne zna »fujakarsko« spati, ker mu je bil ukraden čestiti bič, brez katerega si ljubljanskega fujakarja v resnici ni mogoče predstavljati.

s Nasilen sin. Alojzij Sitar iz Perovega št. 34 in njegov sin Ivan Sitar, ki stanuje v Kamniku, živita že več časa v prepiru. Nedavno sta se nekega dne opoldne srečala v Kamniku na Sutni. Oče je udaril sina po glavi in odšel, sin je pa klical za njim, naj ga počaka in ko ga je oče počakal, sta se zopet zgrabila in pretepala. Ko je šel nekega večera Ivan Sitar od dela domov, ga je zopet oče čakal in zamahnil proti njemu z zidarskim kladivom, rekoč: »Zdaj te bom ubil!« Janez je pa udarec odbil z roko, vrgel očeta na tla in mu iztrgal kladivo. Nekega dne je pobil sin očeta tudi dve šipi. Z žalostno povestjo sporov med očetom in sinom se peča zdaj sodišče.

s 800 kron ukradenih je bilo posestniku Mihi Kosu v Komendi.

s Tatvina na ljubljanskem glavnem kolodvoru. Na glavnem kolodvoru v Ljubljani je bilo ukradeno Viktorju Šimnovcu 20 medenih električnih pretikalnikov, vrednih 400 K.

s Tatvina aluminija. Do zdaj neznan storilec so na progi Zalog—Laze ukradli 5 vreč po 50 kg zmletega aluminija. Tatovi so najbrže mislili, da so dobili moko, ko so pa videli, da so se zmotili, so iztržili 4 vreče v Ljubljano, 1 vrečo pa pustili ležati pri reki. Ukradeni aluminij je bil lastnina kemične tvornice v Ljubljani.

s Okradena je bila Marija Lenče iz Savelj. Tat ji je odnesel novo konjsko opremo, vredno 500 kron in vrv, vredno 160 kron.

s Tatvina v Zg. Šiški. Leopoldu Baharju v Zg. Šiški 9 je bilo iz nezaprlih visli ukradeni nekaj obleke, vredne 460 kron.

s Vloma v šupo. Dvakrat je bilo vlomljeno v šupo na Dunajski cesti št. 47. Tat je odnesel blaga v vrednosti približno 2000 K.

s Ukradena drva. Med vožnjo iz Koroške v Ljubljano je bilo ljubljanski tverki Gorec ukraden 2250 kg drv.

s Prijet tat. Na kolodvoru na Vrhniku je aretirani orožnik Fran Uršič brezposelnega, zaradi tatvine že štirikrat predkaznovanega samskega natakarja, Ljubljancana Ljudevita Suštarja, ker je v železniškem vozu ukradel gospe Fani Tomšičevi zavoj, vreden 2300 kron. Suštar se bo moral zagovarjati pred dež. sodiščem.

s Okraden kleparski mojster. Josip Pospisil, kleparski mojster v Ljubljani, je poslal svojega pomočnika Ivana Ternona na delo v kočevski premogovnik. Ternon je pa od tam pobegnil in odnesel s seboj več cina in orodja, tako da je Pospisil oškodovan za 9940 kron.

Jugoslovanski skladišni kolektor za leto 1921 je ravnokar izšel v zalozi Jugoslovanske knjižarne. Cena mu je 30 K. Vsaka pisarna in vsi javni lokali ga neobhodno potrebujejo.

»Podkovstvo.« Pouk kovačem in konjerecem. Z mnogimi slikami. Sestavi živinozdravnik Lovro Tepina, vodja državne podkovske šole v Ljubljani. Cena 45 kron. Založila Jugoslovanska knjigarna. — Podkovanje konjskih kopit je najvažnejši, pa tudi najodgovornejši posel kovača. Ne zadostuje, da si je pridobil samo potrebno rokodelsko spretnost, poznati mora tudi sestavo in opravilo posameznih delov noge in kopita, da more sam presoditi, kako naj si pomaga v takem ali drugačnem slučaju. Podkovstvo je težak in odgovornosti poln poklic, zato priporočamo, da si nabavi knjigo vsak konjerec, ki bo v njej našel mnogo nasvetov, kako ravnati s kopiti, da jih zdrave in za podkovanje sposobne ohr-

ni. Za slučaj, ko kopito oboli, pa obsega knjiga točen pouk, kako naj se v prvem času neguje bolno kopito. Samo po sebi je razumljivo, da ne bi smel biti niti en kovač brez te knjige, ki bo odsej služila pri pouku v podkovstvu na državnih podkovskih šolah. Knjigo je spisal prvi strokovnjak v Sloveniji. Obširnejša ocena sledi.

Zgubila se je črna boa od kavarne Krapš do Ravnikarjeve ulice 13. Pošteni najditelj naj jo odda proti primerni nagradi v Ravnikarjevi ulici 13.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v °C	Psihrom. diferenca v °C	Nebo, vetrovi	Padavina v mm
6./11. 21 h	735.9	5.7	0.7	obl.	—
7./11. 7 h	737.6	5.4	0.6	dež	8.3
7./11. 14 h	738.1	5.7	0.5	dež [v]	—
7./11. 21 h	738	5.5	0.6	dež	—
8./11. 7 h	740.1	5.1	0.8	sneg jv.	8.4
9. 11. 14 h	741.5	4.3	1.7	obl. j.	—

Štedilnik (Tischherd) že rabljen, se kupi. Ponudbe pod L. B. na upravo »Slovenca«.

Hiša

v bližini mesta pripravna za vinsko trgovino ali kako drugo obrt se ceno proda. Vprašati je pod »Hiša« 4543 na upravo »Slovenca«.

Proda se eno-hiša v Dolenci vasi št. nadstropna 44. p. Selca z vrhom. Izve se več pri Mariji Benedik v Kranju Cerkvena ul. 20. 4550

Dobro ohranjena **oprava za špecerijško trgovino** seradi opustitve trgovine proda. Pojasnila daje Andrej Štokar, Domžale. Oprava se nahaja istotam.

Napredaj: Dobro ohranjen kurnik 100x60x85 cm in dobro ohranjeni čevlji št. 38. za dame. Naslov v upravnistvu lista pod št. 4541.

Proda se: srebrna, damška, stenska in starinska ura, svetilke, slike, okvirji, kukalo, aparat za elektriziranje, Valvazor 4 zvezki, starinska salonska, garnitura, svečniki, podstavki itd. Resljeva c. 12/1. levo, od 10—16. nov. od pol 3 do pol 5 ure popoldne. 4540

Občinski tajnik, organist in cerkvenik

skupaj se sprejme. Plača po dogovoru. Prošnje do 20. novembra pri župnijskem ali pa pri občinskem uradu Loka pri Zidanem mostu. 4549

Gotov je zakon o taksama

objašnjen njegovim pravilnikom, dopolnjen propisi drugih zakonov in protumačen odlikama Državnog Saveta, Kasesionog Suda, Poreske Uprave i Generalne Direkcije Posrednih Poreza sa objašnjenjima Poreske Uprave i Generalne Direkcije Posrednih Poreza

od B. ROBIČEKA, načelnika Generalne Direkcije Posrednih Poreza Ministarstva Finansija

Drugo popravljeno i dopunjeno izdanje. Pretplatnicima i svima zainteresovanim saopštava se, da je ovo jedino najpotpunije i najtačnije izdanje i da sa sva druga izdanja netočna jer sadrže ukinute i izmenjene propise, a naročito one za nove pokrajine.

Izdavačka knjižarnica GECE KONA - BEOGRAD Knez Mihajlova ul. 1.

Inserirajte v Slovenca!

Dobro šivilje sprejme delo in gre izurjena tudi na dom. Kje, pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 4535.

Znamenita nabožna knjiga z zlato vsebino. Kratko navedilo za pravo pobožnost do Matere božje. Priredil dr. A. Zdesar. Dobi se v Jugoslov. knjigarni v Ljubljani in v vseh knjigarnah. Cena 9 K 60v.

Novo koruzo

v klipih (storžih) krasno blago, nadalje koruzo za krmu, oves, pšenico, pšenično, rženo in koruzno moko, zdrob, kavo i. t. d. i. t. d. ima na zalogi trvdka

Jos. Zidar, Ljubljana, Dunajska cesta 31.

Zalepke za srečolov in šaljivo pošto

prigoroča v najnovejši obliki **M. TICAR, LJUBLJANA.**

Lanišče in predivo

kupuje v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah

Terilnica in predilnica **Anton Sinkovec** Grosuplje.

Hotel IMPERIAL v Dubrovniku

last Jadranske Banke in Sroške Centralne Banke za Primorje) namerava se prodati ali dati v zakup. — Resni reflektenti naj izvolijo dati odnosne ponudbe upravi hotela do 30. novembra 1920, in vložijo pri eni gornjih bank 10% varščine od ponudbe.

M. Kuštrin, Ljubljana — Maribor

Dunajska cesta 20 - Pedr. Jurčičeva ul. 9 priporoča pnevmatiko, avto-kolesa ter vsake vrste gumijskih predmetov, izolirane žice za električno napeljavo, golo, bakreno žico, elektrotehnični material po najnižjih cenah. Telefon št. 470.

Kranjska tvornica željezne i bravarske robe v Kamniku

išče za takoj izvežbanega, samostojnega

pisarniškega vodjo

s trajno službo, kateri je že uspešno deloval v podobnem svojstvu. — Popolno znanje slovenskega in nemškega jezika je neobhodno potrebno.

Samo prvovrstne moči naj pošljejo ponudbe z navedbo življenjskega toka, referenc, zahtevami in mogočnostjo vstopa, s prepisi spričeval in sliko.

ZLATOROG MILO

Prva mariborska tovarna mila preje C. BROS, Maribor

ima 66% maščobne kisline in je izdelek samo prvovrstnih sirovin.

Glavno zastopstvo za Kranjsko: **R. Bunc in drug, Ljubljana** Gospodarska cesta 7.

Zopet pričnemo vsako sredo in soboto prodajati po brez konkurenčnih cenah trpežno češko volneno

SUKNO

in drugo manufakturno blago. Po pošti razpošiljamo vsaki dan. **Zahtevajte cenik!**

Podjetje tkanin „HERMES“ Brata Vekač v Ljubljani, Šelenburgova ulica 5 v I. nadstropju nasproti glavne pošte.